

Západočeská fakulta v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Porovnání exekuce správní a soudní

Předkládá: Barbora Šejdlová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Lego, Ph.D.

Závací list

Zadávací list

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Porovnání exekuce správní a soudní“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 26.3.2018

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Legovi, Ph.D., za konzultace a odborné vedení, které mně poskytl při zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	9
1. Historický vývoj	11
2. Exekuce v současnosti	13
2.1. Exekuční titul	14
2.2. Účastníci řízení.....	14
3. Exekuce správní.....	16
3.1. Zásady vykonávacího řízení.....	17
3.2. Procesní podmínky správní exekuce.....	18
3.3. Exekuční výzva a exekuční příkaz.....	19
3.4. Nařízení exekuce.....	20
3.5. Námitky v exekučním řízení	21
3.6. Odložení, přerušování a zastavení exekuce	21
3.7. Exekuční náklady	22
3.8. Daňová exekuce	22
3.9. Exekuce na peněžitá plnění.....	22
3.9.1. Exekuční náklady.....	24
3.9.2. Způsob výkonu	24
3.10. Exekuce na nepeněžitá plnění	26
3.10.1. Exekuce provedením náhradního výkonu.....	27
3.10.2. Exekuce přímým vynucením.....	28
3.10.3. Exekuce ukládáním donucovacích pokut.....	31
4. Exekuce soudní	32
4.1. Předpoklady pro výkon rozhodnutí.....	32
4.2. Zásady	33
4.3. Nařízení výkonu rozhodnutí.....	33
4.4. Odklad a zastavení	34

4.5. Náklady řízení	35
4.6. Způsob výkonu	35
4.6.1. Peněžitá plnění	36
4.6.2. Nepeněžitá plnění	40
4.7. Exekuce prováděna soudním exekutorem.....	42
5. Porovnání exekuce správní a soudní.....	47
Závěr	49
Resumé.....	50
Seznam použitých zkratk	51
Seznam použitých zdrojů.....	52
Knižní zdroje.....	52
Právní předpisy	53
Internetové zdroje	53
Ostatní zdroje	54
Seznam příloh	55
Příloha č. 1	56
Příloha č. 2	57
Příloha č. 3	58
Příloha č. 4	59

Úvod

Téma mé bakalářské práce je *Porovnání exekuce správní a soudní*. Zvolila jsem si jej z důvodu, že mnoho lidí se v současné době ocitá v dluhové pasti, ze které není lehké se vymanit. Podle mého názoru, je téma exekuce, insolvence a problematika oddlužení aktuálně velmi diskutované. Není to předmětem rozhovoru jen občanů, ale také se objevuje v rámci politických debat. Domnívám se, že finanční gramotnost, kterou bych označila za důležitý mezník, obyvatelstva České republiky není na vysoké úrovni a měla by se řešit. A to právě z důvodu, aby se lidé neocitali na listině osob, proti kterým je zahájena exekuce, anebo dokonce nebyli nuceni vyhlásit bankrot. Můj názor je postaven na několika průzkumech, které dokazují, že stále více Čechů je nuceno si půjčovat a že velké procento obyvatel je postiženo právě exekucí. Subjektivně si myslím, že se jedná o téma, které je pro lidi nepříjemné, především když jsou samotní exekucí zatíženi.

V mé práci se podrobně zabývám exekucí správní a soudní, ale cílem mé práce je jejich porovnání. Shrnutí jejich pozitiv či naopak mínusů, v čem se shodují a také porovnání jejich odlišných znaků. Další exekucí je exekuce daňová, té se ovšem ve své práci věnuji jen stručnou charakteristikou. Text je rozdělen do několika kapitol a podkapitol.

V první kapitole uvádím historický vývoj exekuce až do současnosti. Její počátky v Římě až do dnešní podoby, která je na našem území republiky.

V druhé kapitole se zaměřuji přímo na pojem exekuce. Uvádím původ slova, vysvětluji jej a na jakém základě je možné exekuci zahájit, na které typy exekuci můžeme rozdělit a jakými právními předpisy je každá z nich upravena. Uvádím a vysvětluji zde dva předpoklady vzniku exekuce, a to exekuční titul a účastníky řízení.

Ve třetí části charakterizuji exekuci správní. V první řadě uvádím, jakým právním pramenem je upravena. Její předpoklady vzniku, jaké zásady je nutno dodržovat při průběhu řízení, kdo hradí náklady na řízení a za jakých podmínek. Zabývám se zde samotným exekučním řízením. Rozlišuji zde pojmy exekuční příkaz a exekuční výzvu. A dělím zde exekuci správní na peněžité a nepeněžité plnění. V této části zmiňuji exekuci daňovou. Rozsah mé práce mi nedovoluje podrobné rozpracování, ale protože ji nepovažuji za méně důležitou, dovoluji si její podstatu stručně nastínit.

Obsahem čtvrté kapitoly je soudní exekuce. Uvádím zde upravující právní předpisy, jaké jsou předpoklady a průběh exekučního řízení, její náklady a dělení na peněžité a nepeněžité plnění. V závěru této kapitoly popisuji výkon exekuce prováděnou soudním exekutorem na základě exekučního řádu.

V kapitole páté porovnávám správní a soudní exekuci. Hodnotím jejich klady. Vyzdvihuji jejich pozitiva a upozorňuji na mírné nedostatky.

V šesté a závěrečné části své práce se snažím shrnout veškeré poznatky, které jsem díky zpracování bakalářské práce získala. A pokouším se zde o subjektivní hodnocení právní úpravy exekuce na území České republiky.

1. Historický vývoj

Při zpracování tohoto odvětví práva¹ je důležité si přiblížit jeho historický vývoj, abychom si uvědomili, že instituty a podoba práva jako ji známe dnes není nahodilá a stojí za tím dlouhé roky práce a vývoje. Počátky datujeme již v dobách starověkého Říma, konkrétně se s exekucí setkáváme v desce třetí Zákona dvanácti desek:

1. *Těm, kteří uznali dluh a byli řádně odsouzeni, budiž dáno zákonných 30 dnů*
2. *Teprve poté budiž vložena ruka. Ať ho vede před soud.*
3. *Nesplní – li rozsudek a nezaručí-li se nikdo za něj na soudě, ať ho odvede s sebou, spoutá ho a buď provazem nebo okovy o váze 15 liber, ne těžšími, nebo, pokud bude chtít, lehčími*
4. *Jestliže chce, ať žije ze svého. Pokud nežije ze svého, ať ten kdo ho drží v poutech, mu dává den libru mouky. Pokud chce, ať dává více.*
5. *Třetího trhového dne ať rozsekají na části. Useknou – li si více či méně, ať jim to neškodí.“²*

Z úryvku vyplývá, že jde o osobní exekuci, kde dlužník má 30 dní na dobrovolné splnění dluhu a poté dochází ke státnímu donucení neboli exekuci, konkrétně personálního charakteru. Je nutné upozornit, že odsouzený neměl právo na, dnešní terminologií, opravný prostředek. Změnou byl rok 326 př.n.l. a Poeteliův zákon, který stanovil, že ručit lze pouze majetkem a nikoli tělem dlužníka. Bylo jím zakázáno prodat insolvenčního dlužníka do otroctví, mít jej v okovech, usmrtit ho či ho rozsekat a umožňoval si dluh odpracovat. Dalším zlomovým momentem byl Juliánův zákon, jenž umožnil postoupit věřiteli svůj majetek, aby byla odvrácena osobní exekuce, což byl důležitým bodem pro dlužníky, kterým díky tomuto novému institutu bylo umožněno zachovat si čest. Později byla připuštěna exekuce na jednotlivé věci dlužníka, původně byla exekucí výjimečnou, pak se začala využívat pravidelně. V císařství docházelo k prodeji majetku dlužníka a výtěžek pokryl dlužníkovu povinnost.³

Můžeme tedy exekuci v Římě rozdělit na:

1. Osobní, která je nejstarší formou
2. Všeobecnou majetkovou exekuci, institut od roku 111 před Kristem

¹ Nejen tohoto odvětví, domnívám se, že je to důležité pro právo jako celek

² SKŘEJPEK, Michal. *Texty ke studiu římského práva*. Praha: Focus, 2001, s. 33. ISBN 80-86199-32-033

³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 13-17. ISBN 80-86861-46-5.

3. Exekuci na jednotlivé předměty, ve 2 století⁴

Ve středověku se kladl důraz na formálnost, proto exekuční řízení bylo velmi složité, konkrétně v zemském řízení bylo šest stupňů řízení, které bylo povinné striktně dodržovat a proto nebylo rychlé. V tomto období se začali rozdělovat věci na movité a nemovité. S příchodem osvícenectví se začaly formovat změny i v právu. Josef II vydal roku 1781 Občanský soudní řád, který striktně rozlišuje civilní a trestní řízení, zakotvil dispoziční zásadu, projednávací zásadu, a především rovnost stran před soudem. Občanský soudní řád platí až do roku 1895, toho roku bylo vydáno mnoho právních předpisů upravující civilní proces, složení a organizaci soudů. Byla vydána Jurisdikční norma s uvozujícím zákonem, nový civilní řád s uvozujícím zákonem a nový exekuční řád s uvozujícím zákonem, účinnosti nabyly 1.1.1898.⁵

V době první republiky byl převzat celý právní řád Rakouska – Uherska, ale byla zde snaha o vytvoření nového právního řádu. Roku 1931 Ministerstvo unifikací vydalo Návrh zákona o soudní příslušnosti a civilním řádu soudního a v roce 1934 byla připravena osnova řádu exekučního, avšak do konce první republiky se prosadit zákony nestihly. V období druhé světové války se vydaly různé právní normy, avšak nestaly se součástí poválečného právního řádu. Po skončení války se znovu začal užívat právní řád z 1. republiky, jinými slovy právní řád Rakouska – Uherka. V roce 1948 začíná na našem území právní dvouletka na základě vydání nové Ústavy a ministerstvo mělo za úkol aktuální právní řád transformovat do socialistické podoby. Exekuční řízení i občanské právo procesní bylo shrnuté v jednom kodexu do vydání zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který platí do dnes. Po revoluci zákonodárci chtěli především zvýšit rychlost a účinnost těchto řízení a na základě této myšlenky vzniká zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád. Avšak dosavadní úprava nebyla zrušena, tudíž v současné době máme dvojí právní úpravu problematiky exekuce.⁶

⁴ HRDINA, Antonín a Petr DOSTALÍK. *Přehled římského práva*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 107, ISBN 978-80-7380-471-8.

⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 17-23, ISBN 80-86861-46-5.

⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 17-23, ISBN 80-86861-46-5.

2. Exekuce v současnosti

Výraz exekuce je latinského původu a vyskytuje se v historii lidstva již tisíciletí. Pojem se vyvíjel mnoho let až do podoby, jak ho známe dnes. V době středověku byl výrazem pro popravu, dnešní význam tohoto pojmu je odlišný. Exekuce je donucovací prostředek, který zasahuje do práv osob a těchto prostředků se využívá vždy v mezích zákona. Právo předpokládá v plnění povinností osob dobrovolně. V případě nesplnění svých povinností do jisté lhůty se oprávněný obrací na orgány státu, od nichž očekává pomoc s vymožením povinností. Na našem území mají vynucovací pravomoc exekuční správní orgány, soudy a od roku 2001 také soudní exekutoři. O exekuci bychom mohli hovořit jako o krajním způsobu vynucení práva, která je zahájena na základě exekučního titulu, který musí být vykonatelný, musí obsahovat subjekty, kterých se exekuce týká a obsahem exekučního titulu je pak povinnost, která má být vynucena. Stanovuje povinnost peněžitého nebo nepeněžitého plnění a je nezbytným dokumentem pro zahájení exekuce.⁷

Oprávněný se v exekučním řízení domáhá splnění toho, co ukládá povinnému nějaké rozhodnutí za pomoci státní moci. Exekuce probíhá bez ohledu na vůli povinného, ve velkém množství případů proti jeho vůli. Exekuční řízení můžeme dělit:

- a) Soudní – kdy se exekuce řídí zákonem č. 99/1963 Sb., občanským soudním řádem
- b) Správní – zde je hlavní právní úprava zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- c) Trestní – exekuci upravuje zákon č. 141/1961 Sb., trestní zákon⁸

Okolnosti, které ovlivňují, na koho se obrátit při pomoci s vymožením povinností, zda volit exekuci správní nebo exekuci soudní, může být určitý pocit, že u soudní exekuce disponuje silnější autoritou vůči oprávněnému a silnější mocí. Navíc také to, že občanský soudní řád obsahuje kompletní úpravu exekuce, bez absence ochrany práv a povinností. Dalším faktorem, které může silně ovlivňovat oprávněného ve volbě, je široká paleta exekučních prostředků, z níž plyne snadnější a rychlejší vymožení pohledávky.

⁷ Exekutorská komora České republiky: Exekutoři radí. : *Co je to exekuční titul* [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/797-7-co-je-to-exekucni-titul?w=>

⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 23, ISBN 80-86861-46-5.,

2.1. Exekuční titul

Exekuční titul je listina, která je základní podmínkou a nutným předpokladem pro nařízení a vedení exekuce. Je autoritativním podkladem, který lze označit jako počátek exekuce. Slouží jako doklad o dobrovolně nesplněné povinnosti, kterou může oprávněný nárokovat. Exekučním titulem disponuje věřitel/oprávněný a na jehož základě je oprávněn požádat příslušný orgán k nařízení exekuce správní či soudní. Exekučním titul je veřejná listina, kterou vydal oprávněný orgán a ukládá určité povinnosti ke splnění, musí splňovat zákonem stanovené náležitosti, ať formální, tak materiální. V materiální neboli obsahové části je nutno přesně uvést strany, to znamená oprávněného a povinného, a přesné vymezení jejich práv a povinností. A lhůtu, v níž plnění musí být vykonáno.⁹ Důležitou podmínkou exekučního titulu je jeho vykonatelnost, ta musí být splněna vždy. A je jí docíleno jen splněním obsahových náležitostí.¹⁰

Příklady exekučního titulu:

- a) rozhodnutí,
- b) usnesení,
- c) platební rozkazy,
- d) soudy schválené smíry
- e) notářské zápisy,
- f) rozhodnutí veřejné správy
- g) rozhodnutí a výkazy nedoplatků, a jiné¹¹¹²

Za exekuční titul nelze považovat například rozhodnutí procesní povahy vydané v občanském soudním řízení, rozhodnutí, kterým se návrh zamítá.

2.2. Účastníci řízení

Účastníci řízení jsou dalším z předpokladů exekuce, bez jejich existence řízení by být nemohlo a dělíme je podle druhu exekuce. Občanský soudní řád vymezuje účastníky řízení v §18 – 35a a § 255 - 256, exekuční řád je upravuje v § 36, správní řád vymezuje účastníky řízení od

⁹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 23.6.2015, ÚS 3400/14

¹⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 50-51, ISBN 80-86861-46-5., TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. Praha: C.H.BECK, 2006, s. 17 - 51, ISBN 999-0-00-10016-3.

¹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 50-51, ISBN 80-86861-46-5., TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. Praha: C.H.BECK, 2006, s. 17 - 51, ISBN 999-0-00-10016-3.

¹² Exekutorská komora České republiky: Exekutoři radí. : *Co je to exekuční titul* [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/797-7-co-je-to-exekucni-titul?w=>

§ 27 – 38. V řízení vystupují dvě strany, povinný a oprávněný¹³, kdy oprávněný žádá splnění povinnosti od protistrany. Avšak účastníky nemusí být jen tyto dvě strany, ale můžeme to být tzv. poddlužník u výkonu exekuce srážkami ze mzdy nebo to může být peněžní ústav při výkonu rozhodnutí příkazáním pohledávky z účtu u poskytovatelů platebních služeb.¹⁴ Účastníky také mohou být tzv. třetí osoby, které jsou uvedeny v exekčním titulu nebo rámci řízení, které postihuje majetek společného jmění manželů je účastníkem i manžel povinného nebo jsou-li věci, které jsou postihovány výkonem rozhodnutí, součástí bezpodílového spoluvlastnictví povinného a jeho manžela.¹⁵ Účastník řízení může před soudem být zastoupen nebo může vystupovat v řízení samostatně, zastoupení může být uskutečňováno zákonným zástupcem, v situaci, kdy osoba není plně způsobilá k právním úkonům nebo se může nechat osoba zastupovat na základě plné moci osobou, kterou si sám zvolí.¹⁶

¹³ Dělení z procesního hlediska

¹⁴ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. Praha: C.H.BECK, 2006, s. 60-70, ISBN 999-0-00-10016-3.

¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu 2 Cdon 1446/96

¹⁶ RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci*. Praha: Orac, 2002, s. 19-20, ISBN 80-86-199-51-7

3. Exekuce správní

Tento druh exekuce upravoval nejprve zákon č. 71/ 1967 Sb., o správním řízení. Nyní se řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád s účinností od 1.1.2006. Správní exekuce je poměrně samostatná část a představuje jakousi závěrečnou část správního řízení. To odpovídá i jejímu umístění ve správním řádu, kde je zařazena do hlavy XI druhé částí správního řádu. Dle slov Skulkové¹⁷ „*Je exekuce nepostradatelnou složkou správního řízení*“. Jak jsem již zmínila, exekuce nastupuje ve chvíli, kdy povinný nesplní a odmítá dobrovolně plnit své povinnosti, které jsou mu uloženy exekučním titulem v určité lhůtě. Na rozdíl od většiny správních procesů, se právní exekuce provádí na základě faktických úkonů neboli exekučními úkony. Jsou to zásahy do práv a svobod osob proti její vůli a mají vrchnostenský charakter.

Exekučními tituly jsou podle § 103, správního řádu:

- a) Vykonatelné rozhodnutí
- b) Vykonatelný smír

Exekuční tituly jsou předpokladem jakékoli správní exekuce a musí být vždy vykonatelný. O vykonatelnosti lze hovořit jako o její proveditelnosti.¹⁸

V případě, že vykonatelnost je nedostatečná, v exekuci nelze pokračovat. Může se jednat o situaci, kdy rozhodnutí nebo smír ztratí svoji vykonatelnost. To znamená, že bylo zrušeno či změněno, nebo byl-li přiznán odkladný účinek podle § 100 odstavce 6 soudního řádu, anebo je-li vykonatelnost pozastavena.

Úprava správního exekučního titulu v několika režimech:

- a) Může se jednat o soudní exekuci, která je upravena zákonem č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- b) O výkon soudní exekuce soudním exekutorem podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).
- c) O daňovou exekuci prováděnou podle zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu..

¹⁷ V knize *Správní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-110-6.

¹⁸ „...spočívá v jeho přímé vynutitelnosti prostřednictvím státní moci nebo pod její kontrolou“ *Ministerstvo financí: Fáze řízení* [online]. In: . [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/reseni-sporu/soudni-rizeni/faze-rizeni>, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 4 Ads 176/2011 - 129

- d) Správní exekuci, kterou upravuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.¹⁹

Exekuční řízení může být zahájeno pouze na základě podnětu. Osoba, která je oprávněna uplatnit exekuční titul je buď správní orgán, který vydal rozhodnutí v 1. stupni nebo schválil smír, anebo je to osoba oprávněná z exekučního titulu. Oprávněný má v rámci správního řádu možnost se obrátit s návrhem na řízení a provedení exekuce na jiný orgán, než je orgán správní. Oprávněnému právo umožňuje se obrátit na soud či soudního exekutora.²⁰ Orgán, který má pravomoc rozhodnout jakým způsobem bude exekuce vedena, zvolí způsob, který považuje za nejvhodnější z pohledu rychlosti vymožení úplné pohledávky. Soudy, ačkoli vykonávají správní rozhodnutí postupují podle občanského soudního řádu. V řízení jsou účastníky oprávněný a povinný nebo ti, které tak označuje zákon a příslušný soud je obecný soud povinného.²¹ K soudnímu výkonu rozhodnutí se přistupuje i tehdy, byla-li správní či daňová exekuce bezvýsledná. V případě průběhu více exekučních řízení souběžně se použije zákon č. 119/2001 Sb., kde jsou stanoveny pravidla postupu řešení, když tato situace nastane.²²

Správní exekuci můžeme rozdělit do dvou typů. První z nich je exekuce na peněžitá plnění a tou druhou je exekuce na nepeněžitá plnění.

3.1. Zásady vykonávacího řízení

Jako každé řízení, tak i vykonávací řízení se řídí zásadami, některé zásady jsou totožné pro správní řízení celkově, avšak jsou i takové, které jsou specifické pro řízení správní exekuce. Nejzákladnější a nejpodstatnější dvě zásady, kterými se vykonávací řízení řídí jsou zásada dispoziční a zásada projednací, obecnými zásadami, kterými se řízení řídí je zásada rovnosti stran a zásada legálního pořádku v případě, že se bude jednat o soudní výkon rozhodnutí. Zásady, které jsou specifické pro řízení exekuce jsou: zásada přiměřenosti a zásada vhodnosti²³. Máme k dispozici i instituty, které mohou ochránit povinného a třetí osoby, můžeme je použít za zákonem stanovených podmínek a jedná se o:

¹⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj. : *Metodická pomůcka* [online]. [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/6be63d6f-968a-4440-91bd-caf5ee3e6d27/EXEKUCE>

²⁰ Soud se řídí při výkonu občanským soudním řádem a soudní exekutor exekučním řádem

²¹ To je soud, v jehož správním obvodu má povinný bydliště.

²² JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 391-393, ISBN 978-80-7400-157-4.

²³ Která klade důraz na to, aby spor byl řešen takovým způsobem, aby účastníka co nejméně postihoval a zároveň došlo k naplnění požadovaného cíle.

- a) Institut odkladu
- b) Institut přerušení výkonu rozhodnutí
- c) Zastavení exekuce²⁴

Ve správní exekuci se použijí nejen zásady správního řízení, ale také zásady, které se uplatňují v procesu civilním. Konkrétně se jedná o správní exekuci na peněžitá plnění, ta se řídí zásadami občanského soudního řádu. Figurují zde i zásady, které se nevztahují na celé správní řízení, ale jen na jeho určitou část. Jmenovitě se jedná o zásadu přednosti, kde některé pohledávky mají přednost před jinými, zásadu priority, která je jejím opakem a pohledávky se uspokojují přesně podle stanoveného pořadí. Zároveň se zásadou priority působí i zásada proporcionality, kde se pohledávky uspokojují poměrně.²⁵

3.2. Procesní podmínky správní exekuce

Správní exekuce bez splnění procesních podmínek nemůže být nařízena ani prováděna. Je nutné splnit:

- a) Účastník, kterému byla uložena povinnost vykonatelným rozhodnutím nebo smírem – povinnost ve stanovené lhůtě nesplnil. Může svoji povinnost splnit dobrovolně i po zahájení výkonu až do vymožení povinnosti. Když účastník splní svoji povinnost, kdy již bylo řízení zahájeno, řízení se okamžitě zastaví. V případě, že účastník splnil svou povinnost jen částečně, bude se exekučně vymáhat jen nesplněná část povinnosti.
- b) Existence vykonatelného exekučního titulu. Musí existovat řádný podklad, na jejímž základě můžeme zahájit exekuci. Exekuční titul je vydán příslušným orgánem, má předepsanou formu a obsahuje povinnost a lhůtu ke splnění.
- c) Marné uplynutí lhůty. Správní orgán v rozhodnutí stanoví lhůtu, ve které účastník svoji uloženou povinnost může dobrovolně splnit. V případě, že ji ve lhůtě nesplní, dochází k zahájení exekučního řízení.
- d) Nedošlo k prekluzi vymáhání. To znamená, že nedošlo k zániku možnosti správního orgánu k vymáhání pohledávky

²⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 227-228, ISBN 80-7201-636-9.

²⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 227-228 ISBN 80-7201-636-9.

- e) Návrh/podnět. Exekuční řízení je zahajováno na podnět či na žádost. Musí tedy být přítomna žádost osoby oprávněné z exekučního titulu, anebo z podnětu správního orgánu, který vydal rozhodnutí v prvním stupni.
- f) Příslušný orgán. Musí existovat exekuční správní orgán, který je ze zákona zmocněn vést exekuci. Věcně příslušné orgány jsou výslovně uvedeny zákonem.²⁶

3.3. Exekuční výzva a exekuční příkaz

Exekuční výzvou rozumíme jako institut, který předchází exekuci a nezakládá, nemění, neruší práva a povinnosti. Můžeme ji označit jako upomínku, která povinného vyzývá k splnění povinností v určité lhůtě, která je stanovena a je jakousi poslední možnou šancí splnit povinnosti, jenž mu stanovil exekuční titul a zároveň je upozorněním před následnou hrozbou exekuce, když povinný svou povinnost nesplní. Ačkoli nezakládá novou povinnost, může na povinného působit jako donucovací prostředek a přesvědčit povinného splnit ukládající povinnost. Exekuční výzvu může vydat pouze exekuční správní orgán, za předpokladu, že účel exekuce nebude zmařen ještě před nařízením exekuce.²⁷ Obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků podle § 68 správního řádu.

Exekuční výzva je vydána usnesením a obsahuje:

- a) Označení exekučního titulu
- b) Vymezení nepeněžitě povinnosti, která má být splněna a její lhůta
- c) Náhradní lhůtu, v níž má být nepeněžitá povinnost splněna
- d) Upozornění, že po uplynutí náhradní lhůty správní orgán nařídí exekuci

Proti usnesení exekučního správního orgánu se nelze odvolat, avšak je umožněno podat námitky.²⁸

Exekuční příkaz přichází ve chvíli, kdy exekuční výzva nevedla k dobrovolnému splnění uložených povinností. Anebo také když je nutné nařídít exekuci okamžitě, protože je důvodná obava, že při vydání exekuční výzvy by byl zmařen účel exekuce. Je to institut samotného vymáhání nepeněžitě plnění po povinném, vydáván ve formě usnesení, a splňuje podmínky v §

²⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 228-232, ISBN 80-7201-636-9.

²⁷ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 399 - 401, ISBN 978-80-7400-157-4.

²⁸ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 401-402, ISBN 978-80-7400-157-4.

68 správního řádu, musí být srozumitelný a jednoznačný a doručuje se všem účastníkům exekučního řízení. Dále také obsahuje:

- a) označení exekučního titulu, na jehož základě má být splněn
- b) nepeněžitou povinnost, která má být splněna,
- c) způsob provedení exekuce,
- d) věci a práva, která budou exekucí postiženi
- e) popřípadě další údaje nutné k exekuci.²⁹

Exekuční příkaz můžeme chápat jako průkazní dokument exekučního správního orgánu k omezení nebo zásahu do práv a povinností povinného, jehož úkolem je právo či povinnost vynutit. Proti exekučnímu příkazu se nelze odvolat, lze proti němu podat námitky a také je možné podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu podle ustanovení § 65 a následující soudního řádu správního. V případě, že exekuční příkaz neobsahuje poučení o možnosti podání námitek a podá-li žalobce proti rozhodnutí žalobu, věc se postoupí správnímu orgánu k vyřízení žaloby jako námitek.³⁰

3.4. Nařízení exekuce

Exekuční řízení nenastupuje automaticky, ale nařizuje se exekučním příkazem, buď z moci úřední nebo na žádost osoby z exekučního titulu, anebo na žádost správního orgánu podle § 107 odst. 2. správního řádu den, kdy byla žádost o exekuci doručena exekučnímu správnímu orgánu je považována za den zahájení exekučního řízení. V případě, že exekuce byla zahájena z moci úřední, nevztahuje se na správní orgán marné uplynutí třicetidenní lhůty, avšak může být uplatněna opatření proti nečinnosti. Při provádění exekuce se použijí zásady správního řízení, účastníky exekučního řízení jsou osoby, kterým byla exekučním titulem uložena povinnost něco splnit, ale také osoby, kterým jsou přiznány z exekučního příkazu určitá práva nebo povinnosti. Všem účastníkům orgán musí oznámit usnesení vydaná v exekučním řízení. Exekuci provádí pověřená úřední osoba, která je povinna prokázat se písemným pověřením, na základě, kterého

²⁹ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 402-405, ISBN 978-80-7400-157-4.

³⁰ PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2012, s. 311-316, ISBN 987-80-87576-35-9.

exekučního příkazu postupuje a každý je povinen takovéto úřední osobě umožnit přístup na místo, kde se má provést výkon exekuce.³¹

3.5. Námitky v exekučním řízení

Proti úkonům či usnesení exekučního správního orgánu nelze podat odvolání, povinný, oprávněný nebo jiná osoba, které z exekučního titulu vyplývá povinnost může podat námitky. Lhůta pro podání námitek není omezena, avšak je fakticky limitována, a to že usnesení nesmí být již vykonáno. Námitky mají odkladný účinek v případě, že směřují proti usnesením, které jsou proti odložení, přerušeni a zastavení exekuce, nebo proti usnesení směřující proti exekučnímu příkazu, kterým bylo nařízeno vyklizení, anebo rozhodne-li o tom správní orgán z vážných důvodů. O námitkách rozhoduje exekuční správní orgán, nepřipadají instančně vyššímu orgánu, a proti rozhodnutí o námitkách se nelze odvolat.³²

3.6. Odložení, přerušeni a zastavení exekuce

V případě odložení, přerušeni a zastavení jde o situace, kdy k vynucení exekučního titulu něco brání³³. O odloženi a přerušeni exekuce může ze závažných důvodů exekuční správní orgán rozhodnout usnesením. Jedná se o případ, kdy povinný požádá o posečkání splnění povinnosti nebo tak orgán učiní ze zákonných důvodů. Pominou-li důvody a nedojde-li k zastavení exekuce, exekuční správní orgán znovu pokračuje ve výkonu exekuce.³⁴ Odklad chápeme jako situaci, kdy exekuční titul je předložen exekučním správním orgánům, ovšem ten se rozhodne exekuci dočasně nezahájit. V případě přerušeni již k zahájení exekuce došlo, ze strany exekučního správního orgánu. Tzn., že exekuční příkaz byl již vydán.³⁵

Exekuci lze zastavit na žádost nebo z moci úřední a může k ní dojít jen na základě taxativně vymezených důvodů, které jsou uvedeny v § 115 správního řádu:

- a) po nařízení exekuce povinnost zanikla,
- b) po nařízení exekuce zaniklo právo provádět exekuci, zrušení exekučního titulu,
- c) ten, na jehož žádost byla exekuce zahájena požádal o její zastavení,

³¹HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 240-241, ISBN 80-7201-636-9.

³²SKULKOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 342-343, ISBN 978-80-7380-110-6.

³³Na rozdíl od podání námitek proti exekuční výzvy a exekučního příkazu, kdy povinný ze své vlastní vůle chrání svá práva.

³⁴Je nutné uvědomit účastníky o pokračování řízení

³⁵SKULKOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 339-340, ISBN 978-80-7380-110-6.

- d) průběh exekuce by byl spojen s velkými obtížemi,
- e) exekuce byla nařízena neexistujícímu povinnému či k neexistující povinnosti,
- f) provedení exekuce je nepřípustné – existoval důvod, pro který nebylo možné exekuci provést,
- g) provedení exekuce je nepřípustné – nastal důvod vyplývající ze zvláštního zákona.

3.7. Exekuční náklady

Náklady hradí povinný, kromě situace, kdy byla exekuce zastavena, v tento okamžik hradí náklady ten, kdo o zastavení požádal. Náklady spočívají v úhradě paušální částky 2 000 Kč a náhradě hotových výdajů vzniklých při provádění exekuce. Povinný hradí náklady za výkon exekuce vždy, pokud byl vydán exekuční příkaz nebo přistoupila-li úřední osoba k odebrání věci nebo k vyklizení. V případě, kdy je v řízení vedeno vůči více povinným, exekuční správní orgán určí, v jakém poměru budou povinni náklady hradit.³⁶

3.8. Daňová exekuce

Tento typ exekuce se řídí zákonem č. 280/2009 Sb., daňovým řádem, který je účinný od 1.1.2011 a zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád se použije podpůrně. Zde jako orgán, který vymáhá pohledávku je finanční úřad, zároveň je také oprávněným a pohledávku buď může vymoci svépomocí, anebo se může obrátit na soud či soudního exekutora. Zde je jako exekuční titul považován výkaz nedoplatků, zajišťovací příkaz nebo rozhodnutí na peněžité plnění. I v tomto případě musí být exekuční titul vykonatelný. Je zde jeden rozdíl, a to, že zde nemusí a neprobíhá nalézací řízení, tj. rozdílem od správní exekuce na peněžité plnění.³⁷

3.9. Exekuce na peněžité plnění

Není upravena ve správním řádu a nelze použít ani subsidiárně, dalo by se říci, že upravena mimo režim právy správní exekuce, jelikož nemá vlastní úpravu. Podle § 106 správního řádu se pro exekuci, vybírání a evidenci uplatní postup stejný jako pro správu daní. Tj. podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, i když jmenovitě odkazuje na zákon 337/1992 Sb.

³⁶ SKULKOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 341-342, ISBN 978-80-7380-110-6.

³⁷ Exekutorská komora České republiky: Exekutoři radí. : *Daňová exekuce a další režimy* [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/866-31-danova-exekuce-a-dalsi-rezimy?w=>

Správu daní můžeme charakterizovat jako soubor činností, které zajišťují stanovení, vybírání a kontrolu daní, poplatků, cla jako peněžního plnění, jsou-li příjmem veřejných rozpočtů.³⁸ Exekucním orgánem je místně příslušný obecný správce daně, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Podle §10 daňového řádu je správcem daně správní orgán v rozsahu, v jakém je mu zákonem svěřena působnost v oblasti správy daní. U věcné příslušnosti orgánů musíme rozlišovat, zda vymáhaná povinnost směřuje do veřejného rozpočtu nebo je vymáhána pro jiný subjekt. V případě, že pohledávka plyne do rozpočtu veřejného, exekuční orgány jsou především celní úřady nebo územní finanční orgány, pravomoc vymáhat mají například také obecní úřady, krajské úřady a orgány hlavního města Prahy. Ovšem složitější situace nastane ve chvíli, kdy peněžitá pohledávka neplyne do veřejných rozpočtů, v tomto případě celní úřady ani finanční úřady nemají ze zákona pravomoc ani působnost pohledávku vymáhat a jediný, kdo je považován za exekuční správní orgány jsou krajské a obecní úřady, orgány hlavního města Prahy. Avšak jen v případě, že se jedná o rozhodnutí vydaná v prvním stupni příslušného územního samosprávného celku, v ostatních případech je oprávněný nucen obrátit se na soud nebo soudního exekutora, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.³⁹

Exekuce se zahajuje vydáním exekučního příkazu, který musí obsahovat jakým způsobem bude exekuce provedena, na základě, jakého exekučního titulu, výši nedoplatku a výši exekučních nákladů. V případě, že se exekuce bude v průběhu zvyšovat o úrok z prodlení, je orgán povinen uvést jeho výpočet. Exekuční příkaz musí být dlužníkovi⁴⁰ doručen a nelze se proti němu odvolat. Jestliže se v exekuci objeví majetek, který nepatří povinnému, mají skuteční majitelé právo vyloučit majetek z daňové exekuce a návrh o vyloučení majetku z exekuce lze podat, do 15 dnů od doručení exekučního příkazu, správci daně. S majetkem, který je vyloučen z daňové exekuce, je zakázáno jakkoli nakládat. Když je vymáhání nedoplatku neúspěšné⁴¹, vyzve správce daně povinného o podání prohlášení o majetku a musí v něm být uvedeny úplné a pravdivé informace o majetku svém i společném jmění manželů. Dle § 180 odst. 3, jde například o informace: kdo je plátcem mzdy, poskytovatele platebních služeb, které nemovité věci vlastní apod.⁴²

³⁸ Podle § 2 daňového řádu

³⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: Obecná část*. 9. vydání. Praha: C.H.Beck, 2016, s. 284, ISBN 978-80-7400-624-1.

⁴⁰ I dalším osobám, kterých se exekuční příkaz týká

⁴¹ U vymáhání pohledávky z účtu u poskytovatele

⁴² HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 233--235 ISBN 80-7201-636-9, JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 394-395, ISBN 978-80-7400-157-4.

Na základě návrhu dlužníka nebo z moci úřední je správce daně oprávněn odložit či zastavit exekuci, důvody pro částečné nebo úplné zastavení jsou uvedeny v § 181 odst. 2 daňového řádu. Jestliže pominou důvody, a nedojde k jejímu zastavení v exekuci se bude pokračovat. Další institut, který může povinný využít je žádost na povolení zaplacení dlužné částky ve splátkách, exekuční správní orgán vydá povolení s určeným datem úhrady a výší splátek. Domnívám se, že tuto možnost využívá mnoho dlužníků k uspokojení pohledávky. Nemyslím si, že jsou dlužníci v ekonomickém aspektu schopni zaplatit celou dlužnou částku najednou, proto tato varianta je jakýmsi mezikrokem k úspěšnému plnění jak pro povinného, tak i pro oprávněného.

3.9.1. Exekuční náklady

Náklady exekuce jsou náklady z výkonu prodeje, náhrada hotových výdajů, náklady z nařízení exekuce. Výši nákladů exekuce stanoví správce daně a hradí je povinný⁴³. Náklady podle §183 daňového řádu jsou:

- a) náklady za nařízení daňové exekuce činí 2 % z částky, pro kterou je daňová exekuce nařízena, minimálně 500kč a maximálně do 500000 Kč,
- b) náklady za výkon prodeje činí 2 % z částky, pro kterou je daňová exekuce nařízena, nejméně 500 Kč a nejvýše 500000 Kč.

3.9.2. Způsob výkonu

Vymáhání správní exekuce na peněžité plnění lze několika způsoby, které jsou uvedeny v § 178 odst. 5 daňového řádu:

1. srážkami ze mzdy,
2. příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatelů platebních služeb,
3. příkázáním jiné peněžní pohledávky,
4. postižením jiných majetkových práv,
5. prodejem movitých věcí.
6. prodejem nemovitých věcí.

⁴³ Jen v případě, že exekuce byla zahájena neoprávněně, povinný náklady nehradí

3.9.2.1. *Srážky ze mzdy*

Tento postup je jedním z nejvyužívanějších metod, kterým se orgán snaží vymoci pohledávku. Jedná se o srážky ze mzdy mzdových nároků, mzda je dle zákoníku práce § 109: „*Mzda je peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci, není-li v tomto zákoně dále stanoveno jinak*“. Srážky postihují mzdové nároky, jimiž jsou například: mzda za práci přesčas, mzda za pohotovost, příplatky odstupné aj.⁴⁴ Srážky se provádějí do výše uvedené v exekučním příkazu a jen povinného, nelze postihnout mzdu nebo jiný příjem manžela.⁴⁵ Jestli nařídí správce daně srážky ze mzdy několika plátcům, je povinen určit jakou část ze mzdy mají povinnému ponechat a nesrážet.

3.9.2.2. *Příkázání pohledávky z účtu u poskytovatelů platebních služeb*

Podle § 57 odst. 3 daňového řádu jsou poskytovateli platebních služeb banky, zahraniční banky, úvěrní a spořitelní družstva a platební instituce. Exekuční příkaz se poskytovateli doručí dříve než dlužníkovi, tj. pravděpodobně opatření před vybráním či převedením peněz z postiženého účtu před začátkem výkonu exekuce.

Exekuce spočívá v zamezení disponováním finančních prostředků z účtu až do výše, která je uvedena v exekučním příkazu současně pro povinného i pro poskytovatele platebních služeb.

3.9.2.3. *Příkázáním jiné peněžní pohledávky*

Exekuční příkaz se doručí poddlužníkovi dříve než dlužníkovi. Tato peněžítá pohledávka je jiná než-li nárok na mzdu či pohledávka z účtu u platebního poskytovatele. Může se jednat například o stipendium.⁴⁶

3.9.2.4. *Postižením jiných majetkových práv*

Výkon lze nařídít postižením jiného práva než způsoby uvedenými v § 178 odst. 5 a) - c), jsou převoditelná a nejsou spojena přímo s osobou dlužníka.⁴⁷

⁴⁴ § 145 zákoník práce

⁴⁵ Jelikož nejde o společné jmění manželů, na základě Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1642 / 2004

⁴⁶ §191 daňový řád

⁴⁷ § 192 daňový řád

3.9.2.5. *Prodejem movitých a nemovitých věcí*

V případě movitých věcí se úvodu sepisuje seznam věcí, které dlužník vlastní a spadají do exekuce. Po sepsání seznamu je zakázáno dlužníkovi s věcmi, které jsou jejím obsahem manipulovat. Každý předmět, který je v seznamu se prodá v dražbě až na věci, které se rychle kazí, ty se prodají mimo dražbu.⁴⁸

3.9.2.6. *Prodej nemovitých věcí*

V případě, že dlužník vlastní nemovitý majetek, obdrží exekuční příkaz od správce daně na jeho postižení, od tohoto okamžiku dlužník nesmí nemovitost zatížit nebo převést na někoho jiného. Exekuční příkaz obdrží také katastrální úřad, který vyznačí nemovitost v katastru nemovitostí jako postihující exekučním řízením. Správce daně určí znalce, který cenově ohodnotí nemovitost. Na základě znaleckého posudku správce daně stanoví cenu nemovitosti a pak se stane nemovitost předmětem dražby. Při neúspěšném pokusu prodat nemovitost může správce daně opakovat dražbu po třech měsících.⁴⁹

Pro prodej movitých a nemovitých věcí může být správcem daně nařízena dražba, ta se nařizuje dražební vyhláškou. Dražby jsou veřejné a vede ji licitátor.

3.10. Exekuce na nepeněžitá plnění

Tato exekuce na rozdíl od exekuce na peněžitá plnění sleduje konkrétní činnost., lze tedy hovořit o povinnosti, která nemá charakter peněžitého plnění. Jedná o určitou povinnost povinného, která spočívá ve vykonání určité činnosti, jež nemá charakter peněžitého plnění a která může být vynucena exekucí. Řídí se zákonem č. 500./2004 Sb., správním řádem. Podle § 105 odstavce 1 písm. a) správního řádu je exekučním orgánem správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo který schválil smír a je – li orgánem moci výkonné. Exekučním orgánem územně samosprávného celku může být obecní nebo krajský úřad, vydal-li jejich orgán rozhodnutí v prvním stupni nebo schválil smír, obecní úřad s rozšířenou působností je exekučním správním orgánem v případě, že ho o to požádá správní orgán mající sídlo v jeho správním obvodu. V tomto typu exekuce může exekuční orgán ukládat povinnosti jen vůči tomu, jemuž byla exekučním titulem uložena povinnost nepeněžitého plnění a jen za určitých situacích lze povinnost vymáhat i po někom jiném než po povinném. Vydat exekuční výzvu, nařídit exekuci,

⁴⁸ § 203 a následující daňového řádu

⁴⁹ § 218 a následující daňového řádu

anebo v ní pokračovat je možné jen v případě, že bude prokázáno, že na něj přešla nebo byla převedena nepeněžitá povinnost. Může se jednat o situaci právního nástupnictví, které bylo buď ujednáno smluvně nebo vyplývá přímo ze zákona a pokud tento převod povinností nevyplývá přímo ze zákona, je to nutno prokázat listinou, která byla vydána soudem, správním orgánem či je ověřená notářem. Druhou situací, kdy lze vymáhat povinnost z jiné osoby než po povinném, je zánik či smrt povinného. Exekuční právní orgán, po zániku právnické osoby, může pokračovat v exekuci v rámci právního nástupnictví a po smrti povinného může exekuční správní orgán postihnout majetek v dědickém řízení. Podle § 108 odst. 4 správního řádu může příslušný orgán exekuci nařídit do 5 let a provádět ji do 10 let poté, co povinnost měla být splněna dobrovolně. Obě tyto lhůty jsou prekluzivní, zanikají jednou pro vždy.⁵⁰

Tento typ exekuce je navíc rozdělen do tří typů, kdo bude výkon exekuce provádět. V prvním případě se jedná o provedení exekuce, která může být plněna také někým jiným než povinným, to je definováno v § 119 správního řádu jako exekuce provedením náhradního výkonu. Anebo zda je nutné provést exekuci po povinném přímým vynucením, tj. upraveno v § 120 správního řádu. Posledním typem je exekuce ukládáním donucovacích pokut.

3.10.1. Exekuce provedením náhradního výkonu

V první řadě se povinnosti musí vynucovat na samotném povinném, k tomu bude směřovat exekuční výzva ke splnění povinnosti. Exekuce provedením náhradního výkonu může být nařízena v případě, že povinnost je schopen splnit někdo jiný než sám povinný a exekuční správní orgán vymezí exekučním titulem práci či výkon, kterou má splnit povinný, ale je jím pověřena jiná osoba, která s výkonem práce musí souhlasit. Za veškeré náklady a nebezpečí odpovídá povinný. Zákon zde upravuje situaci, kdy je nutno přemístit materiál mimo pozemek povinného, jedná se o jakousi ochranu majetku povinného. Exekuční správní orgán je povinný zajistit uskladnění věcí po dobu 6 měsíců, které hradí povinný, když si povinný si materiál nevyzvedne, propadají do vlastnictví státu nebo příslušnému územně samosprávnému celku.⁵¹ V případě, že by povinný některé z nákladů neuhradil, lze jej vymáhat v režimu exekuce na peněžitá plnění podle daňového řádu.⁵²

⁵⁰ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 238-240, ISBN 80-7201-636-9

⁵¹ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 417, ISBN 978-80-7400-157-4.

⁵² PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2012, s. 325, ISBN 987-80-87576-35-9.

3.10.2. Exekuce přímým vynucením

Exekuce přímým vynucením není ve správním řádu definována a použije se ve chvíli, kdy není možný náhradní výkon neboli není možné provést výkon na náklady a nebezpečí povinného. Podle § 120 a následujících správního řádu se myslí zejména vyklizení nemovitosti nebo jiných prostorů, odebrání movité věci, osobní prohlídka nebo předvedení. Výčet způsobů jak provést exekuci je ve správním řádu vymezeno taxativně, ale konkrétní způsoby provádění exekuce přímým donucením jsou na základě používání slov jako například *zejména* demonstrativním výčtem, což znamená, že teoreticky lze uplatnit i další způsoby, avšak vždy výhodně a přiměřeně.⁵³

3.10.2.1. Vyklizení

Je-li vyklizení objektu předmětem exekučního titulu, exekuční správní orgán vydá exekuční příkaz a následně exekuci provede. V exekučním příkaze musí být přesně uvedeno o jakou nemovitost se jedná. Povinný musí být o vyklizení obeznámen alespoň 5 dnů před samotným provedením vyklizení a obec, na jejímž území k vyklizení má dojít musí být též předem informována. Při samotném výkonu musí být přítomna přizvaná osoba, která je nestranná. Za nestrannou osobu se považuje osoba, která nemá žádný vztah ani k oprávněnému, ani k povinnému., může jí být například pracovník obecního úřadu, pracovník jiného správního orgánu, policista apod. S přítomností u výkonu exekuce musí osoba výslovně souhlasit a o své nestrannosti podat prohlášení a vzniknou-li této osobě náklady a upozorní na ně exekuční správní orgán, stávají se součástí exekučního řízení a zpravidla je hradí povinný. V případě, že by měla být vyklizena nemovitost, která ohrožuje zdraví osob či ohrožuje životy, je exekuční správní orgán oprávněn exekuční příkaz povinnému doručit při provádění vyklizení. Když se vyklizení týká osob, které by provedení exekuce vyklizením mohlo vážně ohrozit, je to nepřijatelné.⁵⁴

Oprávněná úřední osoba odstraní veškeré movité věci z objektu a také vykáže všechny, kteří objekt obývají. Movité věci, které byly vyklizeny se předají povinnému. V případě, že není přítomen, dají se do úschovy, o které je povinný informován a jestliže si povinný věci do 6 měsíců nevyzvedne, exekuční správní orgán je prodá. Získaný finanční obnos se předá povinnému.⁵⁵ Při odmítnutí zbylé částky povinným přechází finance do státního rozpočtu, státu také připadají

⁵³ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář. 2.* Praha: C.H.Beck, 2009, s. 419-420, ISBN 978-80-7400-157-4.

⁵⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní.* Praha: Linde, 2006, s. 247-250, ISBN 80-7201-636-9

⁵⁵ Po odečtení poplatku za úschovu, nákladů prodeje

movité věci, které se nepodařili prodat či je majitel odmítl. Když exekuci provádí orgán územně samosprávného celku, připadají do vlastnictví jemu a jestliže se stát nebo územně samosprávné celky uchýlí k likvidaci věcí, povinný musí uhradit veškeré náklady.⁵⁶

3.10.2.2. *Odebrání movité věci*

Tato problematika je upravena v § 125 správního řádu. K odebrání movité věci může dojít jen vydáním exekučního příkazu na základě exekučního titulu, v němž musí být jasně definované movité věci, které mají být odebrány, aby nedošlo k záměně. Následně bude věc povinnému, který může být vlastník nebo její schovatel nebo jiná osoba, která je dle výkonu rozhodnutí povinna věc odevzdat, odebrána a předána osobě, které má být předána. Exekuční správní orgán může zajistit úschovu, v případě, že věc není komu předat, avšak na náklady povinného a po dobu 6 měsíců.⁵⁷ Povinnému se při odebrání věci odebere i průkazní listina, která se k předmětu pojí, jako například v případě automobilu a technického průkazu vozidla. Situace se může zkomplikovat, když daná movitá věc není na místě. Pak exekuční správní orgán musí udělat kroky směřující ke zjištění, kde se věc nachází. Vždy se o průběhu exekuce odebrání movité věci vede protokol, který sepisuje oprávněná úřední osoba a musí obsahovat náležitosti podle §18 správního řádu a náležitosti § 125 odst. 5, v případě, že osoba zatajuje, kde se věc nachází se v protokolu uvádí i to. Exekuční příkaz povinný obdrží při samotném odebrání věci, to má zabránit případným pokusům věc schovat či prodat nebo se jí jiným způsobem zbavit. V případě jeho nepřítomnosti, doručí mu jej spolu s protokolem.⁵⁸

3.10.2.3. *Osobní prohlídka bytu a jiných místností*

Osobní prohlídka bytu a jiných místností není sama o sobě způsob výkonu exekuce, je spojena s odebráním movité věci, jak se můžeme přesvědčit v § 126 odst. 1 správního řádu. Můžeme tedy říci, že díky tomuto institutu může dojít k výkonu exekučního příkazu na odebrání movité věci. Oprávněná úřední osoba může prohlídku vykonat jen jestli je přesvědčena, že věc se nachází v bytě, v místnosti nebo v jiných objektech povinného. Povinný nemůže odmítnout vstup úřední osoby do nemovitosti či jim odmítnout prohledání například skříně, ale v případě, že se tak stane a povinný neumožní vstup do obydlí či prohledání jiných objektů, oprávněná

⁵⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 247-250, ISBN 80-7201-636-9

⁵⁷ Stejně podmínky jako v §124 správního řádu

⁵⁸ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 429-431, ISBN 978-80-7400-157-4.

úřední osoba si může zjednat přístup jiným způsobem, může například požádat o součinnost Policii ČR.⁵⁹

Oprávněná úřední osoba před výkonem osobní nebo bytové prohlídky musí vyzvat povinného k vydání movité věci, pokud povinných věc nevydá, může oprávněná úřední osoba prohlídku vykonat. Při výkonu prohlídky bytu nebo osobní prohlídky si oprávněná osoba musí počínat velmi šetrně a dbát práva a svobody povinného, jelikož dle mého názoru jde o velmi závažný zásah do práv povinného. Osobní prohlídku koná osoba stejného pohlaví a osoba, vůči které je prohlídka prováděna, je oprávněn si k osobní prohlídce přizvat nestrannou osobu a exekuční správní orgán je povinen mu přítomnost osoby zajistit. Osoby, které porušují hrubým způsobem pořádek i přes opakovanou výzvu exekučního správního orgánu, můžou být z místa vykázány.⁶⁰

3.10.2.4. Předvedení

Předvedení je poslední způsobem exekuce přímým donucením a lze ho využít jen pokud byla exekučním titulem uložena povinnost určité osobě, dostavit se konkrétní místo a osoba tuto povinnost bez omluvy nesplní. Předvedení v exekučním řízení provede Policie ČR nebo jiný ozbrojený sbor a může jej také vykonat obecní policie v řízení před orgány obce. Vyhotovení exekučního příkazu bude povinnému doručeno až z rukou Policie ČR nebo jiného sboru.⁶¹

Tento způsob výkonu rozhodnutí se v praxi může aplikovat například když zákon o ochraně veřejného zdraví určí osobě pobyt v karanténě.⁶²

3.10.2.5. Přizvané osoby

Správní orgán má právo si k výkonu exekuce přizvat osoby, které jsou nestranné, některých situacích zákon přímo přikazuje přítomnost těchto osob a v některých situacích mají osoby na základě svobodné vůle možnost si nestranné osoby přizvat. Tyto osoby nemají práva ani povinnosti účastníka řízení a jejich úkolem je zachování nestrannosti a objektivitě při provádění

⁵⁹ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 251-253, ISBN 80-7201-636-9

⁶⁰ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006, s. 251-253, ISBN 80-7201-636-9

⁶¹ Ministerstvo vnitra: Služby veřejnosti. *Ministerstvo vnitra: Služby veřejnosti* [online]. 2018 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-prubeh-rizeni-predvolani-predvedeni-vykazani-a-poradkova-pokuta.aspx>

⁶² JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 437, ISBN 978-80-7400-157-4.

exekuce. Mohou jimi být například policisté, správní orgány, pracovníci obecního úřadu apod. V případě provádění exekuce vyklizením musí s tím tato osoba výslovně souhlasit.⁶³

3.10.3. Exekuce ukládáním donucovacích pokut

Ukládání pokut se použije ve chvíli, když není vhodné provést exekuci přímým donucením nebo náhradním výkonem. Správní orgán používá tento institut jako poslední možný nástroj, kterým by povinnost vymohla. Pokuty se ukládají usnesením do výše nákladů za náhradní výkon, anebo až do výše 100 000 Kč. Povinný má lhůtu nejméně 15 dní od nabytí právní moci na zaplacení pohledávky, pokutu vymáhá exekuční správní orgán, který ji uložil, podle daňového řádu. Pokuty jsou příjmem rozpočtu toho exekučního správního orgánu, který pokuty uložil. Tím, že povinný uhradil pokutu se nezprošťuje odpovědnosti za škodu.⁶⁴

⁶³ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 437-438, ISBN 978-80-7400-157-4.

⁶⁴ SKULKOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 350, ISBN 978-80-7380-110-6.

4. Exekuce soudní

Tato exekuce se dělí na výkon rozhodnutí soudy a exekuci, kterou provádí soudní exekutor. Stěžejní zákony jsou zde zákon č. 99/1963 občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnost – exekuční řád. Z uvedených pramenů soudní exekuce vyplývá, že Česká republika má soudní exekuci upravenou dvojím způsobem. Činnost, která je přiřčena pouze soudům a soudním vykonavatelům je výkon rozhodnutí, soud je povinen ve vykonávacím řízení projednat a následně provádět výkon rozhodnutí, která nebyla dobrovolně splněna. Soudy se při svém výkonu řídí se občanským soudním řádem a na straně druhé máme soudní exekutory, kteří se řídí při výkonu své činnosti exekučním řádem. Volba způsobu provedení výkonu soudní exekuce záleží na vůli oprávněného. Exekuční řád je ve vztahu k obecnému soudnímu řádu speciálním zákonem⁶⁵.

Současná právní úprava, občanský soudní řád z roku 1963, nahradila dřívější terminologii slov exekuce, exekutor, aj. |Exekuci konkrétně nahradila slovy *výkon rozhodnutí*, který se používá do dnes, ale tyto termíny se nevžily do podvědomí veřejnosti ani odborníků a používání slova „*exekuce*“ se opravdu používá tam, kde o exekuci jde podle exekučního řádu, ale také tam kde se jedná o výkon rozhodnutí podle OSŘ.⁶⁶

4.1. Předpoklady pro výkon rozhodnutí

Toto řízení navazuje na řízení nalézající, kde soud nebo jiný správní orgán autoritativně rozhodl co je právem, stanovil práva a povinnosti subjektům, bez jejich splnění nemůže být řízení zahájeno a exekuce provedena. Podmínky jsou v podstatě totožné jako v nalézacím řízení a můžeme rozdělit na odstranitelné a neodstranitelné. Za odstranitelné považuje soud nedostatek plné moci zástupce, nedostatek procesní způsobilosti a k neodstranitelným nedostatek pravomoci soudu, nedostatek věcné příslušnosti soudu, překážka věci zahájené či rozsouzené. Základním předpokladem je návrh oprávněného na základě vykonatelného exekučního titulu, kromě výjimky – výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí.⁶⁷

⁶⁵ Na základě ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu: „Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.“

⁶⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 343-344, ISBN 978-80-7380-437-4.

⁶⁷ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního: Exekuční právo*. Praha: C.H.Beck, 1998, s. 70-78, ISBN 80-7179-190-3.

4.2. Zásady

Zásady nejdou lehce vymezit, kvůli několika druhům a dělení výkonu rozhodnutí a exekuce. Základní zásadou je zásada materiální pravdy, v případě, že se v rámci dojde na proces dokazování, bude se řídit zásadou volného hodnocení důkazů. Další zásadou je zásada dispoziční v případě sporného řízení, naopak v nesporném řízení se objeví zásada oficiality. Samozřejmě se soud v provádění úkonů řídí zásadou legálního pořádku a zásadou ochrany povinného. V některých případech se uplatní zásada projednávání. Záleží vždy na konkrétním typu řízení.⁶⁸

4.3. Nařízení výkonu rozhodnutí

Činnost před nařízením výkonu rozhodnutí není zákonem příliš upravena. Úprava, aby oprávněný předvolal povinného před nebo při podání návrhu a dobrovolně uhradil svou povinnost, v zákoně není. Soud předvolává povinného pouze v případě, že to považuje za účelné, ale je to považováno za preventivní činnost, takže soud nemá oprávnění ukládat pokutu za nedostavení se k soudu. Více užívané je zjišťování, zda povinný pobírá a od koho mzdu a jestli vlastní, případně u jakého peněžního ústavu, účty. Soud tuto pomoc poskytuje na žádost oprávněného, následně je dotázaný povinen odpovědět na otázku, avšak za pravdivost a úplnost informace není soud odpovědný. Oprávněný může využít institut, který je zakotven v § 260a a následující v OSŘ – prohlášení o majetku. Na předvolání o prohlášení o majetku se povinný musí dostavit osobně a poskytnout úplné a pravdivé informace o svém majetku, popřípadě předložit listiny, které osvědčují vlastnictví majetku.⁶⁹

Oprávněný podá návrh na zahájení exekuce, který má veškeré náležitosti žaloby, u místně a věcně příslušného soudu. Navrhovatel je povinen v návrhu na peněžité plnění uvést jakým způsobem se má výkon rozhodnutí provést. Avšak oprávněný může požádat soud o pomoc – při zjišťování majetku dlužníka. Když navrhne více způsobů – je na soudu, zda to přijme či nikoli. V případě, že oprávněný navrhuje vícero způsobů a k provedení exekuce stačí pouze jedna z možností – soud ostatní návrhy zamítne. Když jde o vymožení nepeněžité pohledávky, oprávněný v návrhu způsob provedení výkonu rozhodnutí nenavrhuje. Usnesení o nařízení exekuce musí doručit všem účastníkům, v některých případech ještě před samotným provedením. Proti usnesení je možné se odvolat. Účastníci řízení musí splňovat podmínku způsobilosti být

⁶⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona a kolektiv. *Úvod do civilního řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 177-180, ISBN 80-86861-81-3.

⁶⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 350-353, ISBN 978-80-7380-437-4.

účastníkem řízení a také musejí mít procesní způsobilost. Před nařízením výkonu rozhodnutí je potřeba zkoumat příslušnost soudu.⁷⁰

4.4. Odklad a zastavení

Odklad exekuce může nastat z důvodů, které jsou obsaženy v § 266 OSŘ, kde se dlužník bez svého zavinění ocitá v situaci, kde by mu exekuce zapříčila zvláště nepříznivé podmínky k životu. Dlužník nesmí být odkladem exekuce poškozen a zároveň musí být prokázáno, že tato situace je jen přechodného charakteru. Po dobu odložení soud nepokračuje ve výkonu rozhodnutí, tato doba je určena buď přesným datumem či jiným způsobem, ze kterého je patrná doba dokladu. Druhou situací, kdy soud může exekuci odložit je okamžik, kdy se očekává zastavení exekuce. Usnesení o odložení exekuce je soud povinen doručit všem účastníkům, taktéž je povinen vyrozumět účastníky o opětovném zahájení exekuce. Soud je oprávněn zastavit výkon rozhodnutí na návrh i bez návrhu. §268 upravuje důvody pro zastavení exekuce, které lze použít na veškeré způsoby majetkových exekucí:

- a) *„byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným,*
- b) *rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným,*
- c) *zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení*
- d) *výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něho podle § 321 a 322 vyloučeny nebo majetek, ze kterého nelze vymáhanou pohledávku uspokojit,*
- e) *průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů,*
- f) *bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí (§ 267),*
- g) *po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku,*
- h) *výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.“*

⁷⁰ GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi: Ke stavu k 1.1.2002*. 4. aktualizované a doplněné. Praha: Linde, 2002, s. 43-48, ISBN 80-7201-322-X.

Důvody pro nepřijatelnost exekuce jsou nejčastěji úspěšné uplatněné námitky pro promlčení, dohoda mezi stranami o nevymáhání povinnosti podle exekučního titulu, právní a věcné vady. Zastavení je jakousi ochranou práv povinného a může k němu dojít kdykoli v průběhu výkonu rozhodnutí a nemusí se týkat celého výkonu, ale může se jednat jen o částečné zastavení. O návrhu na zastavení se rozhoduje ustanovením a neruší se jím exekuční titul, ani vydané rozhodnutí, ale zastavuje se jím nařízený výkon a nebude v něm již pokračovat.⁷¹

4.5. Náklady řízení

O nákladech se rozhoduje již v nalézacím řízení, musí o nich být rozhodnuto ještě před vydáním nařízení exekuce. S nařízením výkonu rozhodnutí uloží soud i povinnost k úhradě nákladů a lhůtu k jejich zaplacení. Zpravidla je to povinný, kdo je povinen zaplatit náklady řízení, a to z důvodu, že nesplnil dobrovolně nařízenou povinnost. Náklady budou vymáhány zároveň s pohledávkou oprávněného, v peněžitého plnění je to automatický proces, avšak u nepeněžité povinnosti musí být zvolený jiný způsob vymáhání, ať peněžitý či nepeněžitý. V případě, že povinný chce, aby náklady byly uhrazeny s výkonem rozhodnutí, musí to uvést již v návrhu i s uvedeným způsobem.⁷²

4.6. Způsob výkonu

Způsoby výkonu rozhodnutí jsou taxativně vymezeny v §258 OSŘ, v peněžitém plnění se jedná o srážky ze mzdy, přikázání pohledávky, správu nemovitosti, prodej movitých a nemovitých věcí, postižení závodu a zřízení soudcovského zástavního práva, u nepeněžitého plnění se jedná o vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci, provedení prací a výkonů a všechny uvedené způsoby se zahajují na návrh. Zásah do práv povinného výkonem rozhodnutí je zásahem závažným, a proto lze jen nařídit a provést toto donucení jen způsoby uvedenými v zákoně. K nařízení výkonu dochází bez jednání a bez slyšení povinného, to se navrhuje jen tehdy, kdy to soud považuje za nutné. O nařízení rozhoduje soudce, ale u některých způsobů výkonu tak mohou činit například i asistenti soudce. Jednání a úkony, které vyplývají z výkonu rozhodnutí provádějí soudní vykonavatelé, jejich působnost je upravena v jednacím řádu pro okresní a krajské soudy § 46 vyhlášky č. 37/1992 Sb. a jsou vázáni pokyny soudce nebo vyššího soudního úředníka. Proti usnesení soudu prvního stupně, kterým byl nařízen výkon rozhodnutí, je možné se odvolat a bude o něm rozhodovat odvolací soud. Po nařízení výkonu se soud postará o jeho

⁷¹SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 84-93, ISBN 80-86861-46-5.

⁷²ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 366-368, ISBN 978-80-7380-437-4.

provedení, vykonávací řízení musí postupovat přiměřeně v míře zákona, aby bylo dosaženo účel podle § 6 OSŘ. Řízení končí uspokojením pohledávky oprávněného, smrtí účastníků nebo také v situaci, kdy není uspokojena pohledávka, a to například když se pohledávka stává bezvýslednou.⁷³

4.6.1. Peněžité plnění

Mezi způsoby pro peněžité plnění řadíme:

- a) srážky ze mzdy
- b) přikázání pohledávky
- c) správa nemovité věci
- d) prodej movitých a nemovitých věcí
- e) postižení závodu
- f) zřízení soudcovského zástavného práva na nemovité věci

4.6.1.1. Srážky ze mzdy

Srážky ze mzdy jsou nejpoužívanějším institutem, provádějí se tzv. z čisté mzdy, do ní se započítávají i čisté odměny za vedlejší činnost. Pro výkon této exekuce je nutné vymezit čistou mzdu pro určitý měsíc, ta se zjišťuje pomocí odečtení plateb a záloh.⁷⁴ Povinný nesmí přijít o „nezabavitelnou částku“, která není v zákoně upravena konkrétní částkou ani zde není uvedený postup, kterým je možné ji vypočítat, ten je uveden v nařízení vlády č. 595/2006 Sb.⁷⁵ Nezabavitelná částka je pro tento rok 6 225, 33 korun, loni to bylo 6 155 korun.⁷⁶ Úprava srážek ze mzdy se vztahuje i na plat, odměny za pracovní pohotovost, dohodu o provedení práce, dohodu o pracovní činnosti, sociální podporu, odměny členů zastupitelstva obcí a krajů. Výši srážek vypočte zaměstnavatel povinného anebo lze uzavřít mezi povinným a oprávněným dohoda o výši srážek, která musí být předložena soudu a musí být nižší, než je maximální částka, kterou

⁷³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 353-358, ISBN 978-80-7380-437-4.

⁷⁴ Zálohy na daně z příjmů fyzických osob, pojistné na důchodové spoření, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění

⁷⁵ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 48-52, ISBN 978-80-7478-988-5.

⁷⁶ Nezabavitelná částka se počítá jako dvě třetiny součtu životního minima (tj. 3410 korun) a částky nákladů na bydlení, tj letos 5928 korun, plus když dlužník žije manželku nebo děti, za každého člena se částka zvyšuje o čtvrtinu, tj. 1556,33 korun pro rok 2018. zdroj: www.penize.cz

stanoví občanský soudní řád. Výpočet srážek se upravil do tzv. třetinového systému, kdy každá třetina je určena zákonem k jiným pohledávkám.⁷⁷

Pohledávky můžeme rozdělit na tzv. obyčejné a přednostní. Obyčejné pohledávky jsou placeny z 1.třetiny, 2.třetina je vymezena pro přednostní pohledávky, jestliže tato třetina nestačí k uhrazení pohledávek, použije se i první i třetí třetina. Přednostní pohledávky jsou zvýhodněny tím, že jim zákon umožňuje zasáhnout do jiných částí čisté mzdy povinného a tím se dosahuje rychlejšího splnění peněžité povinnosti. Přednostními pohledávkami jsou: pohledávky na výživné, pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví, pohledávky náhrady škody způsobené úmyslnými trestními činy, pohledávky daní a poplatků, pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění a důchodového zabezpečení, pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pohledávky náhrady za příspěvek na výživu dítěte a příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče.⁷⁸

4.6.1.2. Příkazání pohledávky

Příkazání pohledávky jako institut výkonu rozhodnutí je v občanském soudním řádu rozdělen na tři podkategorie. První z nich je příkazáním pohledávky z účtu peněžního ústavu⁷⁹. Druhou podkategorií je příkazání jiných peněžitých pohledávek, které lze nařídit jen v případě, kdy nejde o pohledávku oprávněného přímo proti oprávněnému, ale proti třetí osobě. Třetí podkategorie je postižení jiných majetkových práv, které mají povahu nepeněžité povahy vůči třetí osobě a snaží se docílit peněžitého plnění pro oprávněného. V prvním případě, kdy je příkazána pohledávka z účtu peněžního ústavu, musí být uveden jako majitel účtu povinný. Nelze postihnout účet, kde je majitelem třetí osoba i v případě, že dostupné peněžní prostředky jsou povinného. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se doručí jak povinnému, oprávněnému, tak příslušnému peněžnímu ústavu, který obdrží usnesení jako první. Od této chvíle je peněžnímu ústavu zakázáno jakkoli nakládat s peněžními prostředky účtu. Výjimkou je, když z postiženého účtu povinný vyplácí mzdy a jiné odměny za práci zaměstnancům. Druhou výjimkou je

⁷⁷ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 65-81, ISBN 978-80-7478-988-5.

⁷⁸TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. Praha: C.H.BECK, 2006, s. 237-240, ISBN 999-0-00-10016-3.

⁷⁹ Peněžním ústavem se rozumí právnická osoba se sídlem v ČR a založená jako akciová společnost nebo státní peněžní ústav podle zákona o bankách.

nepostižitelná část pohledávky z účtu, kdy mu částku dvojnásobného životního minima bude vyplacena jen na jeho žádost.⁸⁰

4.6.1.3. *Správa nemovité věci*

Tento způsob výkonu rozhodnutí lze použít jen na nemovité věci⁸¹, které budou oprávněným označeny a doloženy, že jsou majetkem povinného v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Soud zjišťuje vlastnické právo k nemovitosti v době zahájení řízení, a proto případné změny vlastníka po zahájení výkonu nebudou omezovat samotný výkon rozhodnutí, dokud osoba, na níž přešlo vlastnické právo nepodá tzv. vylučovací žalobu, a bude-li jí vyhověno, výkon rozhodnutí bude zastaven. Soud může postihnout i spoluvlastnický podíl, který však odpovídá faktickému spoluvlastnickému podílu povinného.⁸²

4.6.1.4. *Prodej movitých a nemovitých věcí*

Tento druh výkonu rozhodnutí vychází z definice věci v §489 občanského zákoníku a vymezení movitých a nemovitých věcí zakotvené v § 498 obč.zák. V úvodu úpravy tohoto výkonu rozhodnutí je uvedeno, že prodejem nemohou být postiženy věci, které jsou podle zvláštního zákona zakázány prodat, nebo které výkonu rozhodnutí nepodléhají.

V § 322 OSŘ je uveden demonstrativní výčet věcí, které jsou vyloučeny z výkonu rozhodnutí, k tomuto výčtu je nutno přistupovat velmi citlivě. Jedná se o věci, které jsou nezbytné pro povinného a jeho rodinu a jejich prodej by byl v rozporu s dobrými mravy, obvyklé vybavení rodinné domácnosti, studijní a náboženská literatura, školní potřeby a dětské hračky, snubní prsteny, písemnosti osobní povahy, obrazové snímky a zvukové nosiče. Do této kategorie lze zařadit i věci, které mají pro povinného zvláštní osobní význam, například věci, které tvoří rodinné dědictví, věci s osobním věnováním apod. Dále se jedná o veškeré zdravotní potřeby, které umožňuje povinnému a členům jeho rodiny se vyléčit z nemoci či úrazu, vedle léku se jedná například i o invalidní vozík, protézu a jiné, hotové peníze do částky dvojnásobku životního minima a živá zvířata. Ačkoli podle §494 obč.zák. zvíře není považováno za věc, je v rámci výkonu rozhodnutí prodej zvířat dovolen, s výjimkou těch, kde není primárním účelem

⁸⁰ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 85-90, ISBN 978-80-7478-988-5.

⁸¹ Těmi jsou podle § 498 občanského zákona – pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon.

⁸² LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 127-138, ISBN 978-80-7478-988-5.

chov, ale slouží člověku jako společníci. V případě, že povinný je podnikatelem, z výkonu rozhodnutí jsou vyloučeny věci, které jsou nezbytné pro další podnikatelskou činnost. Vyloučeny jsou také technické prostředky, bude se jednat především o počítače a servery, které patří osobám vést příslušné servery, a také věci nabyté jako substituční jmění. Omezení se použije i v případě, že je povinný spoluvlastníkem. Výjimkou z vyloučení věcí z výkonu rozhodnutí je nabytí věci úmyslným trestným činem.⁸³

Soud nařizuje výkon rozhodnutí o prodeji movité věci usnesením, které se doručí oprávněnému a soudnímu vykonavateli, povinný usnesení obdrží až ve chvíli, kdy soudní vykonavatel přijde na místo výkonu a osobně ho doručí, zároveň sepíše věci, které by mohly být předmětem pozdějšího prodeje. V situaci, kdy povinný není přítomen je vykonavatel oprávněn si do bytu zajistit přístup⁸⁴, následně vytvořit soupis a doručí mu jej spolu s usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí. Věci, které vykonavatel zapíše do soupisu jsou prodány v dražbě, kdy nejnižší podání činí třetinu odhadní ceny prodávaných věcí. Proti prodeji movitých věcí je možné podat odporovou žalobu.⁸⁵

Výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti může být nařízen jen v případě, kdy oprávněný zcela přesně označí nemovitost, která má být předmětem výkonu rozhodnutí a bude prokázáno, že je ve vlastnictví povinného. Tento způsob výkonu rozhodnutí postihuje věci nemovité, jejich příslušenství a její součásti. Od vydání usnesení je zakázáno s nemovitostí jakkoli nakládat, zatížit ji břemen či zástavním právem a jestliže má nemovitost předkupní právo, oznámit to soudu do 15 dnů od doručení. Po nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí ustanoví soud znalce, který ocení nemovitost, avšak výslednou cenu určuje soud jako rozdíl mezi cenou, kterou vyhodnotil znalec a cenou závad. Výkon rozhodnutí se provede dražbou, nejnižší podání stanovuje soud, a to na dvě třetiny výsledné ceny. Příklep se uděluje tomu, kdo učinil nejvyšší podání a nemovitost je osoba oprávněna převzít den po vydání usnesení o příklepu.⁸⁶

⁸³ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 139-144, ISBN 978-80-7478-988-5.

⁸⁴ Je oprávněn provést i osobní prohlídku

⁸⁵ KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 349-350, ISBN 80-86898-47-4.

⁸⁶ KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 350-356, ISBN 80-86898-47-4.

4.6.1.5. Postižení závodu

Zákon vychází z občanského zákona a jeho definice, co je to závod a podle § 501 obč. zák. je věcí hromadnou. Když je dlužníkem podnikatel, může mu být k vynucení pohledávky postižen celý závod, jeho část nebo jiná majetková hodnota, která jej tvoří. Způsob, jak lze postihnout závod je dvojitý, a to jeho prodejem nebo jeho správou. V případě prodeje bude závod prodán dražbou a v případě správy bude správce z podniku brát užitky.⁸⁷

4.6.1.6. Zřízení soudcovského zástavního práva na nemovité věci

Může být nařízeno oprávněným jen na základě přesném označení nemovité věci k níž má být zástavní právo zřízeno. Musí být doloženo, že nemovitost je skutečně ve vlastnictví povinného. Zástavní právo na nemovitost sice nevede přímo k uspokojení pohledávky povinného, avšak mu nabízí jistotu, že povinnost bude splněna i v případě, že nemovitost bude prodána.⁸⁸

4.6.2. Nepeněžitá plnění

Pro nepeněžitá plnění máme tyto výkony rozhodnutí:

- a) Vyklizením
- b) Odebráním věci
- c) Rozdělením společné věci
- d) Provedení prací a výkonů
- e) Výkon rozhodnutí ve věcech péče soudu o nezletilé
- f) Výkon rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí⁸⁹

V případě vyklizení a odebrání věci je postup velmi podobný se správní exekucí, dovoluji si tedy zde tyto výkony popsat jen velmi stručně. U dvou posledních vyjmenovaných bodů v podrobný popis vynechám z důvodu odlišné právní úpravy, než se zabývám v mé bakalářské práci. Dne 1.1.2014 vstoupil v účinnost zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních, který upravuje nesporná řízení a řízení, která mají určité odlišnosti od řízeních upravených v obecném soudním řádu. V tomto zákonu je upraven Výkon rozhodnutí ve věcech péče soudu o nezletilé

⁸⁷ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 235-236, ISBN 978-80-7478-988-5.

⁸⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 210, ISBN 80-86861-46-5.

⁸⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 354, ISBN 978-80-7380-437-4.

dítě podle § 2 písmena t. A také Výkon rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí v § 2 písmena q.

4.6.2.1. *Vyklizení*

Soud je povinen oznámit minimálně 15 dnů předem povinnému, že je nařízeno vyklizení nemovité věci, stavby či místnosti. Informuje se o tom také příslušný orgán obce. Z objektu nebo místnosti musí být vyklizeny věci patřící povinnému či jiným příslušníkům domácnosti a samotní obyvatelé příslušného objektu, který je nařízen vyklidit. Věci se předají povinnému, popřípadě se uskladní se do úschovy obce⁹⁰ na náklady povinného. Soud musí povinného informovat o tom, kde byly věci uschovány, jestliže není k dispozici místo, kde by se věci mohli uschovat – výkon exekuce vyklizením nelze provést. Věci, které nebudou vyzvednuty do 6 měsíců je možné prodat, výtěžek umoří náklady z úschovy a prodeje. Je – li nařízeno vyklizení bytu či domu, za který je nutno zajistit určitý druh náhrady. Soud jej nařizuje pouze pokud je tato náhrada zajištěna. ⁹¹

4.6.2.2. *Odebrání věci*

Zde většinou exekuce směřuje ke splnění povinnosti z vlastnického nebo závazkového práva, jedná se buď o věci oprávněného, které jsou zadržovány neprávem nebo které povinný pro něho zhotovil a předmětem může být pouze věc movitá. Povinný obdrží nařízení o odebrání věci až při samotném výkonu, v usnesení musí být jasně určeno, která věc je předmětem výkonu, aby nedošlo k záměně. Při odebrání věci se povinnému odebere věc i s veškerým příslušenstvím, popřípadě s listinou, která s věcí patří. Když se nepodaří odebrat požadovanou věc, která se dá opatřit i jiným způsobem, soud ji na náklady a nebezpečí povinného opatří. V případě, že si to situace žádá, vykonavatel je oprávněn vykonat osobní prohlídku. ⁹²

4.6.2.3. *Rozdělení společné věci*

Když exekuční titul stanoví, že se věc má rozdělit mezi spoluvlastníky, postupuje se podle exekuce prodeje movité a nemovité věci a po prodeji se výtěžek rozdělí mezi spoluvlastníky. V případě, že soud nařídí, avšak neprodá věc, která je předmětem rozdělení, zastavuje se výkon

⁹⁰ Nebo jinému uschovateli

⁹¹ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 308, ISBN 978-80-7478-988-5.

⁹² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 214-216, ISBN 80-86861-46-5.

rozhodnutí. V případě, že věc má být rozdělena jinak než prodejem, soud upravuje, jakým způsobem rozdělení a v jakém poměru nastane.⁹³

4.6.2.4. *Provedením prací a výkonů*

Tímto názvem zákon upravuje výkon rozhodnutí, kterým se ukládají povinnosti, která se nedají vykonat jinými nepeněžitými způsoby výkonu rozhodnutí.⁹⁴

4.7. Exekuce prováděna soudním exekutorem

Soudní exekutor je nově založený institut exekučním řádem roku 2001. Je to fyzická osoba, která musí splňovat předpoklady exekučního řádu, a kterou pověřil exekutorský úřad, vykonává svou činnost nezávisle, za úplatu a při výkonu se řídí Ústavou České republiky, zákony a jinými právními předpisy a rozhodnutím soudu, které jsou vydány v řízení o výkonu rozhodnutí a exekuci. Stát využil tento institut k přenesení části svých pravomocí.

Tento post může vykonávat pouze bezúhonná fyzická osoba, která je vysokoškolsky vzdělaná v oboru právo, je svéprávná, vykonala alespoň tři roky exekutorské praxe a složila exekutorskou či jinou zkoušku. Po splnění těchto podmínek musí absolvovat výběrové řízení⁹⁵, složit exekutorský slib a ministr osobu musí jmenovat do exekutorského úřadu. Každý soudní exekutor je povinen si zřídit pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout s výkonem činnosti. Při výkonu činnosti je považován za tzv. úřední osobu. Svou činnost soudní exekutor může vykonávat na celém území České republiky, ale sídlo musí mít v obvodu soudu, do něhož byl jmenován. Každý exekutor je členem Exekutorské komory⁹⁶ do okamžiku, kdy není odvolán, zemře nebo je prohlášen za mrtvého.⁹⁷

Exekutor je orgánem veřejné moci, který vykonává činnost, kterou mu určí stát. Na základě tohoto výroku můžeme oponovat názoru, že soudní exekutor je podnikatelem, avšak čistě z ekonomického hlediska toto tvrzení potvrdit můžeme.⁹⁸ Je oprávněn vykonávat exekuční a další

⁹³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 216, ISBN 80-86861-46-5.

⁹⁴ RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci*. Praha: Orac, 2002, s. 132, ISBN 80-86-199-51-7.

⁹⁵ § 9 odst. 2 exekučního řádu: Řízení se ukončí vydáním rozhodnutí a bude obsahovat, který uchazeč se umístil jako první nebo kteří splnili podmínky.

⁹⁶ Právnícká osoba, která sdružuje všechny soudní exekutory. Navíc vede seznam všech exekutorů, kandidátů a koncipientů.

⁹⁷ WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 47-54, ISBN 978-80-7552-427-0.

⁹⁸ § 420 občanského zákoníku: „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“

činnosti, které jsou taxativně vymezeny v exekučním řádu, v § 74 – 86, může jimi být například: přijímat peníze do úschovy, poskytovat právní pomoc, sepisovat listiny apod.

Soudní exekutor plní veškeré úkoly jménem exekučního úřadu, který má sídlo v obci, ve které má sídlo okresní soud, v němž byl exekutor jmenován. Zákon umožňuje exekutorovi zaměstnávat zaměstnance, počet není nikde uveden ani omezen a podmínkou pro jejich zaměstnání je písemné pověření k výkonu činnosti. Na exekutorském úřadě může být zaměstnán exekutorský koncipient, exekutorský kandidát, vykonavatel exekutora, pro které jsou v exekutorském řádě stanoveny podmínky, které musí splňovat. Dále může zaměstnávat například administrativní pracovníky, kterým nejsou zákonem kladeny podmínky pro přijetí do zaměstnanec-kého poměru.⁹⁹

Exekuční komora je právnická osoba, která sdružuje všechny soudní exekutory. Je samosprávním stavovským orgánem, která je organizována na principu profesní komory. Členství je pro soudní exekutory povinné a vzniká jmenováním do funkce. Exekuční komora má následující orgány: sněm, prezidium, prezident, revizní komise, kárná komise, zkušební komise. Komora vede seznam všech exekutorů, kandidátů a koncipientů. Navíc spravuje Centrální evidenci exekucí.¹⁰⁰

Exekuční řízení lze zahájit jen na věřitelův návrh¹⁰¹. Řízení se zahájí dnem, kdy je doručen návrh¹⁰² soudnímu exekutorovi, ten musí písemně požádat soud o pověření a nařízení exekuce.¹⁰³ Až po vydání pověření může exekutor začít zjišťovat a zajišťovat majetek. O zahájení exekuce se vyrozumí všichni účastníci řízení do 15 dnů a po jeho obdržení má povinný zákaz nakládání s jeho majetkem, pokud exekutor nerozhodne jinak. Exekutor v rámci zjišťování majetkových poměrů povinného může, oficiální žádostí, požádat o součinnost třetí osoby. Na tomto základě exekutor jednoduše zvolí formu, kterou provede exekuci. Podle § 50 může exekutor vyzvat oprávněného k návrhu, jakým způsobem se má exekuce provést. Po zapsání exekuce do rejstříku zahájených exekucí se posoudí, jakým způsobem se bude povinnost vymáhat¹⁰⁴ a vydá, popřípadě zruší, exekuční příkaz. Na jeho základě může exekutor postihnout

⁹⁹ WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 47-56, ISBN 978-80-7552-427-0.

¹⁰⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: První část - řízení nalézací*. 7. vydání. Praha: Linde, 2015, s. 162-163, ISBN 978-80-7201-940-3.

¹⁰¹ V § 38 exekučního řádu je upraveno, co vše jsou náležitosti exekučního návrhu

¹⁰² Bezvadný

¹⁰³ Dnešní právní úprava nemá žádné omezení v oblasti místní příslušnosti a jiných kritérií, která by určovala kdo je oprávněn exekuci vykonat.

¹⁰⁴ Exekutor musí zvolit přiměřeně způsob provedení exekuce

majetek povinného. Doručuje podle § 49 odst. 7 exekučního řádu: „oprávněnému, povinnému a dalším osobám, kterým se podle zvoleného způsobu exekuce doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu“. ¹⁰⁵

Proti rozhodnutí exekutora se účastníci řízení mohou odvolat do 15 dní od doručení písemného rozhodnutí, a to u exekutora, který rozhodnutí vydal, ale rozhoduje o něm krajský soud. V řízení se postupuje podle ustanovení občanského soudního řádu. ¹⁰⁶

4.7.1. Odklad a zastavení exekuce

Odklad exekuce je nástroj, který chrání povinného před nepřiměřeným poškozováním jeho i jeho rodiny, popřípadě v okamžiku, kdy exekuce byla nařízena nadbytečně. V době, kdy je exekuce odložena, nemůže soudní exekutor činit žádné kroky k provedení exekuce. Povinnému bude povolen odklad exekuce při splnění těchto podmínek kumulativně:

- a) povinný a jeho rodina se ocitla v dočasně nepříznivé sociální situaci,
- b) nepříznivá situace musí být jen přechodná,
- c) povinný nemá vinu na této nepříznivé situaci. ¹⁰⁷

V případě, kdy je povinnému vyhověno, soudní exekutor musí vydat usnesení o odkladu exekuce. Doba odkladu je ohraničena buď konkrétním datem nebo po dobu určité situace. Když soudní exekutor odkladu nevyhoví, je povinen tento návrh postoupit exekučnímu soudu.

Zastavení exekuce se může týkat jen některé z její části anebo celku. Návrh na zastavení exekuce může podat povinný nebo manžel povinného v zákonem stanovené lhůtě. Může se zastavit exekuce i bez podání návrhu, a to v těchto případech: souhlasí-li s tím oprávněný, nesložení přiměřené zálohy na náklady exekuce, zastaví ji soud na základě důvodů v § 268 obecného soudního řádu. ¹⁰⁸

¹⁰⁵ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 391-395, ISBN 978-80-7478-988-5.5

¹⁰⁶ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 414, ISBN 978-80-7478-988-5.r

¹⁰⁷ WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 124-125, ISBN 978-80-7552-427-0.

¹⁰⁸ WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 127-129, ISBN 978-80-7552-427-0.

4.7.2. Náklady exekuce

Náklady exekuce jsou taxativně vyjmenovány v §87 odst. 1 exekučního řádu. V případě, že oprávněnému vzniknou v rámci exekučního řízení náklady, hradí je povinný stejně jako náklady exekuce. Výjimkou je, že náklady hradí oprávněný, a to v případě, že by zapříčinil zastavení řízení pro nemajetnost povinného.^{109 110}

4.7.3. Způsoby výkonu exekuce

Způsoby, kterým soudní exekutor může vykonat exekuci se příliš neliší od výkonu soudního vykonavatele podle občanského soudního řádu. V exekučním řádu jsou taxativně vymezeny možnosti výkonu jak na peněžité i nepeněžité plnění. Dovolím si, zda detailně popsat jen ty, které se neshodují s výčtem občanského soudního řádu.

Exekuci na peněžité plnění provádíme:

- a) srážkami mzdy a jiných příjmů,
- b) příkázáním pohledávky,
- c) prodejem movitých věcí a nemovitých věcí,
- d) postižením závodu,
- e) správa nemovité věci,
- f) pozastavení řídičského oprávnění.

Navíc je zde možnost prodej zástavy, movitých i nemovitých věcí.

Exekuci na nepeněžité plnění provádíme:

- a) vyklizením,
- b) odebráním věci,
- c) rozdělením společné věci,
- d) provedením prací a výkonu.¹¹¹

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn 26 Cdo 4287/2014

¹¹⁰ LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 456, ISBN 978-80-7478-988-5.

¹¹¹ WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 155-157, ISBN 978-80-7552-427-0.

4.7.3.1. Pozastavením řidičského oprávnění

Tento způsob exekuce může využít pouze soudní exekutor a v našem právním řádu je poměrně novým. Na základě inspirace u našich sousedních zemí, Polska a Slovenska, se stal součástí našeho právního řádu, účinnosti nabyl dne 1.1.2013. Podstatou pozastavení řidičského oprávnění je předpoklad, že tímto postihem se povinný dostane do natolik nepříjemné situace, že svoji povinnost uhradí co nejdříve a tím bude řidičské oprávnění bude obnoveno. Aby se mohlo tohoto institutu využít, musí být splněny určité podmínky, které musí být splněny nejen v momentě vydání exekučního příkazu, ale po celou dobu průběhu exekuce. Řidičské oprávnění může být pozastaveno jen v případě, kdy povinný dluží na výživném na nezletilé dítě, popřípadě na dítě do 26 let věku, které se studiem připravuje na budoucí povolání.¹¹²

Exekuční příkaz se doručí oprávněnému, povinnému a orgánu, který spravuje registru řidičů, tím je obecní úřad s rozšířenou působností na základě § 124 odst. 5 zákona č. 361/200 Sb. V případě, že povinný vlastní více skupin řidičského oprávnění, exekutor má možnost postihnout všechny kategorie. Povinný musí odevzdat řidičské oprávnění do 5 dnů ode dne, kdy exekuční příkaz nabyl právní moci.¹¹³

4.7.3.2. Provedením prací a výkonů

Upravuje ho exekuční řád v ustanovení § 72 a §350 – 351 občanský soudní řád. Dle slov Wolfové: „*Provedení prací a výkonů je po vyklizení druhým nejčastějším způsobem exekuce na nepeněžitě plnění*“. Tento druh výkonu můžeme ještě rozdělit do dvou podkategorií, a to do zastupitelného a nezastupitelného plnění.

V případě zastupitelného plnění může povinnost provést jiná osoba než povinný, která musí disponovat požadovanými dovednostmi. Soudní exekutor musí zajistit splnění povinnosti. Když povinný odmítne práci vykonat a nesjedná za sebe náhradu, soudní exekutor je povinen zprostředkovat plnění třetí osobou. Vzniklé náklady se po povinném vymáhají prostřednictvím exekuce na peněžitě plnění dle exekučního řádu. U nezastupitelného plnění může povinnost vykonat pouze konkrétní osoba a nelze ji nahradit osobou jinou.¹¹⁴

¹¹² LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 437-440, ISBN 978-80-7478-988-5.

¹¹³ WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 291-293, ISBN 978-80-7552-427-0.

¹¹⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 300-302, ISBN 978-80-7552-427-0.

5. Porovnání exekuce správní a soudní

V předchozích kapitolách byly popsány druhy exekucí jednotlivě, nyní dochází k jejich porovnání. Z předešlých informací lze usuzovat, že tyto dvě exekuce mají mnoho stejných i odlišných znaků. Nepochybným společným znakem soudní a správní exekuce je účel, kdy obě jsou krajním donucovacím prostředkem. Je to institut, na který se povinný obrátí v situaci, kdy již nemá dostatečnou pravomoc k vymožení pohledávky. Dalším společným znakem jsou procesní podmínky, bez jejichž splnění by exekuce nemohla být nařízena, prvním z podstatných náležitostí je existence exekučního titulu a dalším jsou účastníci řízení. Exekuční titul musí být pro správní i soudní exekuci vykonatelný, ale je upraven pro každé řízení ve své právní úpravě.

Tím docházím k velkému rozdílu mezi exekucí správní a soudní, kterým je odlišná právní úprava. Správní exekuce se v rámci nepeněžitého plnění řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ale při peněžitém plnění se odkazuje na zákon č. 280/2009 Sb. daňový řád. Exekuce soudním exekutorem je upravena zákonem č. 120/2001Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a soudní výkon rozhodnutí zákonem č. 99/1963 Sb., občanským soudním řádem.

Dalším rozdílem je terminologie. V právní úpravě pro postup soudní exekuce se hovoří o výkonu rozhodnutí, v rámci úpravy soudního exekutora, avšak i v rámci správní a daňové exekuce se používá slovo exekuce.

Jako velkým negativem hodnotím u soudní exekuce nutnost být informován o majetku povinného. V návrhu na nařízení zahájení výkonu rozhodnutí musí oprávněný uvést údaj o majetku povinného a zároveň způsob provedení výkonu rozhodnutí, v případě, že oprávněný nezná majetkové poměry může požádat soud o pomoci. Soud se dotáže povinného, nikoli aktivně vyhledává informace o majetku sám, který je povinen odpovědět ve stanovené lhůtě, avšak zde narážíme na další negativum, soud se nezaručuje za úplnost a pravdivost informací, které povinný uvede.

Konkrétně velkou výhodou shledávám v podání, u exekuce podle exekučního řádu, návrhu přímo soudnímu exekutorovi bez ohledu na místní příslušnost, ten ho následně předloží exekučnímu soudu na rozdíl u podání návrhu u soudu, kde musí oprávněný zvolit pouze místně příslušný soud.

Správní exekuce oplývá možností využít institut exekuční výzvy ještě před zahájením výkonu exekučního řízení na rozdíl od soudní exekuce, kde touto možností disponuje pouze soudní exekutor.

Rozdílným znakem je také podání návrhu na řízení, kdy správní exekuce může být nařízena z moci úřední i na žádost oprávněného, daňová exekuce je zahajována pouze z moci úřední, soudní exekuce je nařizována také jen na žádost oprávněného, avšak ve staré právní úpravě byla výjimka na nařízení péče o nezletilé děti.

Dalším významným rozdílem jsou možnosti, kterými lze exekuci provést. U správní exekuce na peněžité plnění se jedná o exekuce podle daňového: srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatelů platebních služeb, příkázáním jiné peněžní pohledávky, postižením jiných majetkových práv, prodejem movitých a nemovitých věcí. A u nepeněžitého plnění, které je upraveno správním řádem, se jedná o exekuce provedené: vyklizením, odebráním movité věci, osobní prohlídkou bytu a jiných místností, předvedením. A u soudní exekuce prováděnou soudem v rámci peněžitého plnění lze výkon rozhodnutí vykonat několika z výše zmiňovaných, a navíc postižením závodu a zřízením soudcovského zástavního práva. U nepeněžitých pohledávek je možné výkon rozhodnutí provádět: Vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů. Soudní exekutor jako jediný má právo provést exekuci pozastavením řídičského oprávnění.

Správní i soudní exekuce disponuje instituty odložení, přerušení a zastavení, které mohou ochránit povinného nebo třetí osoby, avšak mohou být použity jen za zákonných podmínek, které se u obou z exekucí liší.

Závěr

V mé bakalářské práci na téma „Porovnání exekuce správní a soudní“ jsem se zabývala charakteristikou exekuce soudní a správní, cílem bylo obě exekuce porovnat a zhodnotit je, protože exekuce správní a soudní mají mnoho společných i odlišných znaků.

Exekuce je proces, kdy se povinný domáhá prostřednictvím státní moci o svá práva, která nebyla splněna dobrovolně a povinný své povinnosti, ať peněžité či nepeněžité, musí splnit. Exekuce soudní se dělí na dva typy, výkon rozhodnutí prováděný soudy na základě zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, nebo soudními exekutory, kteří se řídí i úpravou v zákoně č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti a soudní výkon rozhodnutí a správní exekuce je upravena zákonem č. 500/2004 Sb., avšak exekuce správní na peněžitá plnění se odkazuje na úpravu v zákoně č. 280/2009 Sb. daňový řád.

Stát přesouvá víc a víc pravomocí na soudní exekutory, které pomalu zastávají exekuční činnost soudů, které jsou nejméně efektivním a finančně náročným postupem. Exekuce, která je prováděna soudními exekutory nabízí oprávněnému výhody v podobě prováděním exekuce více způsoby a oprávněný nemusí sám dohledávat majetek dlužníka jako tomu je u výkonu rozhodnutí prováděné soudy.

Jak jsem již psala v úvodu, vybrala jsem si toto téma z důvodu, že je to aktuální a velmi diskutovaná problematika. Obecně pojem exekuce lidé vnímají velmi negativně, jejich vědomosti o provádění exekuce jsou ovšem velmi mizivé. Mnoho lidí vidí v exekutorovi jen „toho pána“, který olepuje či odnáší věci v bytě povinného, ale není jednoduché toto mínění změnit. Přesvědčila jsem se o tom v průběhu psaní své bakalářské práce, kdy jsem poctivě studovala materiály a zákony a rozšiřovala své vědomosti a podle mého názoru téma je velmi rozsáhlé a náročné, váže se k němu mnoho právních předpisů i literatury. A především největším záporem je nejednotná právní úprava, která je pro mnohé zmatečná a věřím, že při zjednodušení – sjednocení právní úpravy do jednoho právního předpisu by se lidé dokázali v této problematice lépe orientovat

Domnívám se, že toto téma je rozsahem spíše tématem diplomové práce, ale snažila jsem se vše podstatné v mé práci vystihnout.

Resumé

The theme of my bachelor's thesis is „Comparison of administrative and judicial distraint“. I chose the topic because it is not popular theme in Czech republic. A lots of people don't understand our legislation and i think this is the start of all the problems. The situation about debtors in Czech Republic is horrible, in Czech Republic are 860 000 distraints for 10 000 000 people. ¹¹⁵

The aim of bachelor thesis is to compare two different executions. The thesis is divided into six chapters I described important historical developments, characterized what is the distraint and its types and legal basic. I gathered information mainly from the literature, comment on law and legislation. Execution is a process whereby it is obliged to enforce through the state power rights that have not been voluntarily fulfilled and its obligation, whether financial or non-monetary, must fulfill. Both of distraint have same features and some different features. Few same characters are for example: writ of execution or participant in the proceedings and different character is legislation.

Judicial distraint is regulation of Act No. 120/2001 Coll and Act of No. 99/1963 Coll and administrative distraint is regulation of Act No 500/2004 Call and Act of No 280/2009 Call.

The bachelor thesis can be beneficial especially for people who did not know this issue very well and also for debtors be.

The topic is very difficult and broad, which a lot of literature, case – law and legislation, The topic is more appropriate for the diploma thesis.

¹¹⁵ *Jak přežít dluhy: Předlužení v ČR dosáhlo rozměrů epidemie* [online]. In: . [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: http://www.jakprezitdluhy.cz/sites/default/files/upload/prezentace_ins_kontext.pdf

Seznam použitých zkratk

OSŘ – občanský soudní řád

Obč. zák. – občanský zákoník

Tzv. – takzvaně

Aj. - a jiné

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi: Ke stavu k 1.1.2002*. 4. aktualizované a doplněné. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-7201-322-X.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: Obecná část*. 9. vydání. Praha: C.H.Beck, 2016

HRDINA, Antonín a Petr DOSTALÍK. *Přehled římského práva*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-471-8.

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVÝ. *Správní právo procesní*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-636-9.

JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: Komentář*. 2. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-157-4.

KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-47-4.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-988-5.

MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního: Exekuční právo*. Praha: C.H.Beck, 1998. ISBN 80-7179-190-3.

PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 987-80-87576-35-9.

RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci*. Praha: Orac, 2002. ISBN 80-86-199-51-7.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005. ISBN 80-86861-46-5.

SCHELLEOVÁ, Ilona a Kolektiv. *Úvod do civilního řízení*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005. ISBN 80-86861-81-3.

SKŘEJPEK, Michal. *Texty ke studiu římského práva*. Praha: Focus, 2001. ISBN 80-86199-32-033

SKULKOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-110-6.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. Praha: C.H.BECK, 2006. ISBN 999-0-00-10016-3.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: První část - řízení nalézací*. 7. vydání. Praha: Linde, 2015. ISBN 978-80-7201-940-3.

WOLFOVÁ, Jitka a Miroslav ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-427-0.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 343-344, ISBN 978-80-7380-437-4.

Právní předpisy

99/1963 Sb., Občanský soudní řád

120/2001 Sb., Exekuční řád

500/2004 Sb., Správní řád

262/2006 Sb., Zákoník práce

280/2009 Sb., Daňový řád

292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních

Internetové zdroje

Exekutorská komora České republiky: Exekutoři radi [online]. Dostupné z: <http://ekcr.cz/exekutori-radi>

Ministerstvo financí: Fáze řízení [online]. In: . [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/reseni-sporu/soudni-rizeni/faze-rizeni>

Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/6be63d6f-968a-4440-91bd-caf5ee3e6d27/EXEKUCE>

Peníze.cz: Dluhy [online]. 23.1.2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/exekuce/330200-exekucni-srazky-z-prijmu-v-roce-2018-dluznikovi-zustane-vic>

Ostatní zdroje

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 4 Ads 176/2011 – 129

Usnesení Nejvyššího soudu 2 Cdon 1446/96

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 23..2015, sp. zn. II. ÚS 3400/14

Seznam příloh

Příloha č. 1

Jak přežít dluhy: Předlužení v ČR dosáhlo rozměrů epidemie [online]. In: . [cit. 2018-03-26].
Dostupné z: http://www.jakprezitdluhy.cz/sites/default/files/upload/prezentace_ins_kontext.pdf

Příloha č. 2

Jak přežít dluhy: Předlužení v ČR dosáhlo rozměrů epidemie [online]. In: . [cit. 2018-03-26].
Dostupné z: http://www.jakprezitdluhy.cz/sites/default/files/upload/prezentace_ins_kontext.pdf

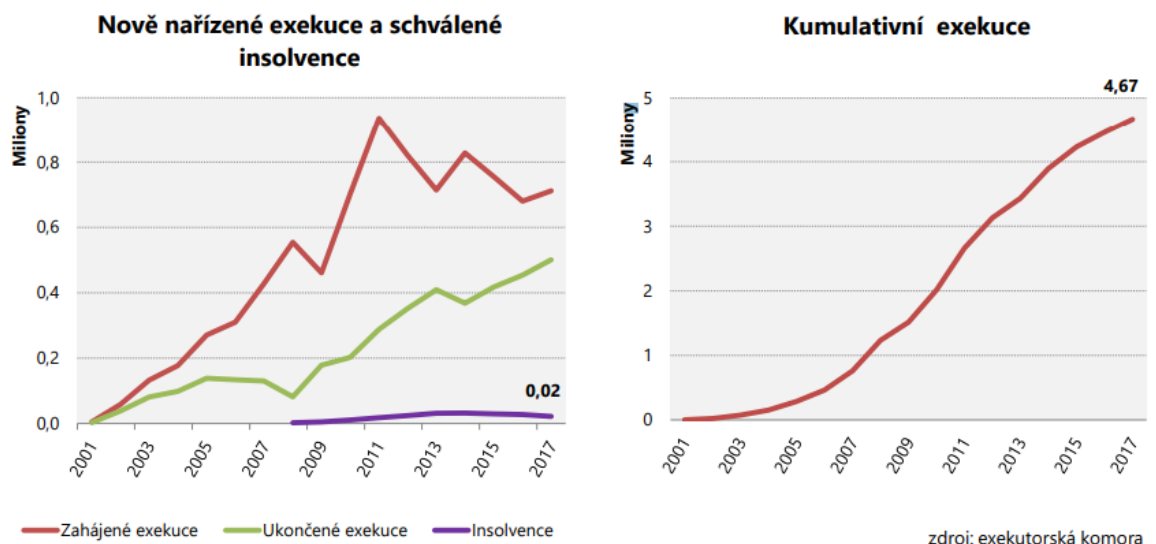
Příloha č. 3

Mapa exekucí: Interaktivní mapa exekucí[online]. In: . [cit. 2018-03-26]. Dostupné z:
<http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

Příloha č. 4

Jak přežít dluhy: Předlužení v ČR dosáhlo rozměrů epidemie [online]. In: . [cit. 2018-03-26].
Dostupné z: http://www.jakprezitdluhy.cz/sites/default/files/upload/prezentace_ins_kontext.pdf

Počet nově zahajovaných exekucí stále roste. Oddlužením končí jen zlomek případů.

- Počet ročně zahajovaných exekucí se stabilizoval na úrovni 700 – 800 tis. případů...
- ...ale celkový počet exekucí stále roste, protože ukončováno je jen asi 70 % z nově zahájených exekucí. Z nich jen část je ukončena úspěšně.
- Institut oddlužení je využíván jen ve 3 % případů (dlužníci nedokáží splnit bariéru 30 % splacení dluhu).

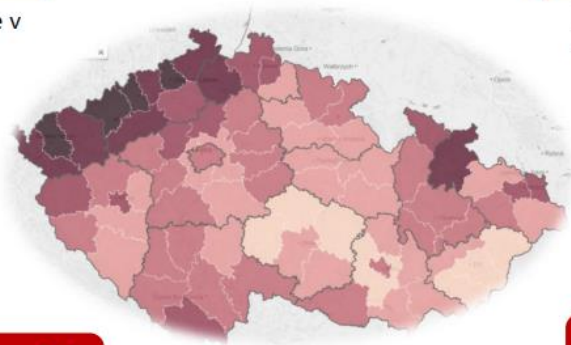
Předlužení v ČR dosáhlo rozměrů epidemie

860.000

obyvatel ČR je v
exekuci

500.000

lidí čelí **třem a
více** exekucím

4.7 mil.

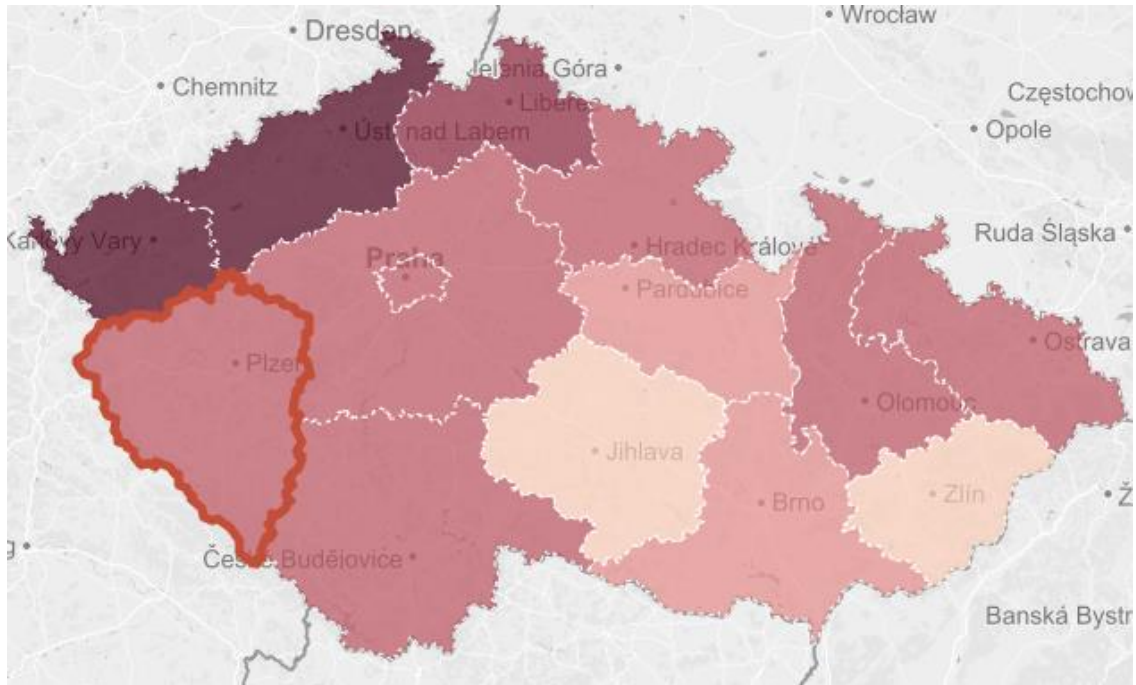
Je počet aktuálně
vedených exekucí

95 %

nových exekucí míří na
osoby, které **již exekuci
mají.**

zdroj: www.mapaexekuci.cz

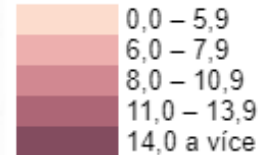
Příloha č. 3

Česká republika	2017	změna
Počet osob v exekuci	863 tis.	+3,4 %
Počet osob se 3 a více exekucemi	493 tis.	+0,8 %
Podíl osob v exekuci	9,7 %	+0,4 p.b.
Celkový počet exekucí	4,67 mil.	+4,8 %
Vymáhaná jistina	239 mlrd. Kč	

údaje jsou pouze za fyzické osoby

Podíl osob v exekuci (%)

Kraj 2017	PLZEŇSKÝ KRAJ
podíl osob v exekuci	9,62 %
meziroční změna počtu osob v exekuci	+3,3 % (+0,30 p.b.)
průměrný počet exekucí na osobu	5,4
průměrná jistina na osobu	269 868 Kč

detail osob v exekuci

podíl osob se 3 a více exekucemi	55 %
podíl seniorů v exekuci	6 %

PLZEŇSKÝ KRAJ	2017
Pořadí kraje (1 = nejhorší)	5 z 14
Počet osob starších 15 let	490 218
Počet osob v exekuci	47 175
Podíl osob v exekuci	9,62 %
Celkový počet exekucí	256 426
Průměrný počet exekucí na osobu	5,4
<u>Detail osob v exekuci:</u>	
Podíl (počet) dětí a mladistvých	2 % (735)
Podíl (počet) osob ve věku 18 až 29 let	14 % (6 736)
Podíl (počet) seniorů (65+)	6 % (3 064)

Mezinárodní srovnání

Délka a podmínky oddlužení v EU

- Oddlužení v horizontu 3-5 let je standardem pro naprostou většinu evropských zemí, výjimku představuje pouze Maďarsko a některé balkánské státy.
- Mnoho zemí navíc umožňuje oddlužení bez předběžných požadavků na minimální výši oddlužení (tj. připouští i „nulovou“ variantu)

- Oddlužení do 3 let
- Oddlužení do 5 let
- Oddlužení není možné

